

Maršal Tito o Slovenski Koroški in o jugoslovanskih razseljencih

Predsednik vlade FLRJ, maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito, je sprejel te dni v navzočnosti pomočnika ministra za zunanje zadeve dr. Vladimira Velebita dopisnika londonskega lista »News Chronicle« g. Kennetha Sayersa. G. Sayers, ki se je v Jugoslaviji mudil dalje časa in razume jezik, je postavil med razgovorom maršalu Titu nekaj vprašanj.

Dopisnik »News Chronicle« Sayers je vprašal maršala Tita tudi, kaj misli o Slovenski Koroški. Pri tem je g. Sayers omenil govorice, ki jih širijo nekateri reakcionarni krogi, češ da Jugoslavija najbrž ne bo dobila Koroške in da bi bilo zato najbolje, če bi se koroški Slovenci preselili v Jugoslavijo.

Na to je maršal Tito odgovoril naslednje:

»Na to ne moremo pristati. Slovenci na Koroškem niso tisti ljudje, ki so zakrivali vojno. Nasprotno, oni so tisti element, ki je bil na strani zaveznikov, in bila bi največja krivica, če bi se kaj takega napravilo. To se ne bi razlikovalo od tega, kar je napravil Hitler, ko je te ljudi razseljeval. To bi bil prav takšen ukrep, ki ga po mojem mnenju ne bi mogel odobriti noben pošten človek na svetu. Koroški Slovenci niso nobeni razseljenci, da bi se njihovo vprašanje reševalo s pomočjo preseeljavanja. Zato vam lahko v smislu onega, kar sem že rekel v svojem ekspoziciji v Ljudski skupščini, povem, da vprašanje Koroške za nas ni rešeno: naši niso samo ljudje, temveč tudi pokrajine, ker so bile skozi stoletja naše. Razen tega pa bi poizkus izseljevanja pomenil v resnici ono, kar je delal Hitler, poleg tega pa bi nam s takšnim poizkusom prizadejali nadaljnjo veliko krivico. To vprašanje ima za nas tudi še drug pomen. Tam smo bili napadeni in zato imamo tudi strateške vzroke kot osnovo za to svojo zahtevo. To je za nas veliko vprašanje, ker meja tam zgoraj ni samo avstrijska, temveč tudi nemška. Avstrijci bodo vedno ostali Nemci in naj bi bile okolnosti kakršne koli, gotovo bi se udeležili vojne, ki bi jo Nemci nekega dne znova pričeli. V tej vojni je dala ta mala država 1.200.000 vojakov, med njimi najboljši in elitne alpinske čete za Hitlerjevo vojsko. Izmed teh jih je padlo 800.000.«

Na vprašanje »Ali nam lahko kaj poveste o jugoslovanskih razseljencih?« je maršal Tito odgovoril:

»Politika naše vlade je, da se po možnosti čim več naših beguncev vrne v državo. Določen del se je vrnil, vendar pa zadevamo pri reševanju tega vprašanja na velike težave. So-

vražnim elementom iz te emigracije gredo anglo-ameriški vojaški organi posebno na roko. Razseljencem ne dovoljujejo svobodnega odločanja in svobodnega izražanja želje, da bi se vrnili v svojo državo. Prav tako je težko in tudi prepovedano, da bi naši ljudje tja prišli. Medtem pa izvaja lažno propagando v taboriščih, da bodo baje vsi tisti, ki se vračajo, preganjani. To pa ni res. Vsi oni, ki nimajo svojih rok umazanih s krvjo, so bili amnestirani in se jim ni treba

ničesar bati, ko se bodo vrnili. Tisti pa, ki imajo na svoji vesti težke in krvave zločine, morajo odgovarjati. To so tisti, ki so ubijali s svojo roko, ki so ropali, medtem ko spadajo tisti, ki so se borili proti nam s puško v roki na fronti, pod amnestijo ter se ne bo proti njim ničesar ukrenilo. Pod amnestijo spadajo tudi tisti, ki so bili v službi civilnih oblasti pod okupatorjem. Z eno besedo, vsi tisti, ki so bili iz nevednosti ali pa iz drugih vzrokov in celo iz prepričanja proti nam ter so pobegnili, niso pa zakrivali krvavih zločinov, ne spadajo pred sodišče, marveč pod amnestijo.

Izpustili smo, kakor je znano, na tisoče ljudi, ki so zagrešili mnogo več, kakor pa tisti, ki so v inozemstvu. Sedaj jih zelo veliko izpuščamo iz zaporov. Vsak dan izpuščamo ljudi, ki so prestali manj kakor dve tretjini kazni, ali pa se jim kazen popolnoma oprošča. Ni v našem interesu, da pridržujemo tistega, o katerem vemo, da je bil zapeljan. Ne vodimo nobene maščevalne politike, temveč politiko, ki jo smatramo, da je v interesu države in ljudstva.

Prepričan sem, da bi se takoj vrnilo domov več kot 90 % naših emigrantov, ki so bili le zapeljani, če ne bi bilo te lažne propagande in če bi jim lahko prikazali resnično stanje v državi. Resnico pa pred njimi skrivajo in jim podajajo laži ter tam na meji celo plenijo naše časopise, da bi ti ljudje ne videli pozivov za vrnitev domov.«

Jugoslavija hoče popraviti zgodovinsko krivico, storjeno Slovincem in Hrvatom

JUGOSLOVANSKE ZAHTEVE PRED SVETOM ZUNANJIH MINISTROV — SOVJETSKA ZVEZA SMATRA JUGOSLOVANSKE ZAHTEVE ZA POPOLNOMA UPRAVIČENE

Na seji sveta zunanjih ministrov dne 17. t. m. je šef jugoslovanske delegacije E. Kardelj ponovno obrazložil stališče Jugoslavije do vzpostavitve neodvisne in demokratične Avstrije. Z neovrgljivimi argumenti je podprl zahtevo Jugoslavije po priključitvi Slovenske Koroške in obmejnega roba Štajerske ter po zaščiti narodnostnih pravic gradiščanskim Hrvatom. Njegov govor prinašamo v celoti na drugem mestu.

Prav tako je jugoslovanski zunanji minister S. Simič ponovil jugoslovansko zahtevo po reparacijah v višini 150 milijonov dolarjev, ki bi jih morala plačati Avstrija, da bi vsaj delno poravnala ogromno škodo, ki jo je na strani Nemčije prizadejala jugoslovanskim narodom.

Na seji 20. t. m. je zunanji minister Sovjetske zveze V. Molotov podprl zahtevo Jugoslavije in dejal med drugim:

»Jugoslovanski predlogi predvidevajo neznatne teritorialne spremembe, po drugi strani pa je svet ministrov dobil številne podatke, ki popolnoma jasno izpričujejo, da žive na tem ozemlju predvsem slovenski prebivalci, ki imajo sedaj svojo lastno državo, ki je del Jugoslavije. Popolnoma naravno je, da hoče popraviti Jugoslavija zgodovinsko krivico, storjeno Slovincem in Hrvatom, ki so bili stoletja podvrženi nasilni germanizaciji. Jugoslavija je navedla tudi važne gospodarske razloge, ki podpirajo njeno teritorialno zahtevo.

Sovjetska vlada je prepričana, da so jugoslovanske zahteve dobro utemeljene. Napačno bi bilo, če bi se pridružili mnenju avstrijskega ministra Gruberja, ki je v celoti zavrnil jugoslovanske zahteve. Sovjetska delegacija je mnenja, da naj namestniki proučijo jugoslovanske predloge in predložijo svoja priporočila svetu zunanjih ministrov.«

S svojo krvjo so potrdili slovenski značaj Slovenske Koroške

Kulturne prireditve v Dobri vasi in Svečah - mogočne manifestacije za priključitev Slov. Koroške k Jugoslaviji

Ker je bila prejšnjo nedeljo v Dobri vasi prepovedana spominska prireditev ob obletnici preseljevanja, so se slovenski preseljenci v nedeljo, 20. t. m., zbrali v dvorani narodnega doma, okrašeni z zelenjem in jugoslovanskimi zastavicami. Najprej je pozdravil navzoče v imenu preseljenecov dr. Gril, ki je govoril o preseljevanju in trpljenju naših ljudi pred 5 leti. Poudaril je, da je bilo s preseljevanjem dovršeno germanizatorsko delo, ki je trajalo že leta pred in po plebiscitu za popolno uničenje koroških Slovincem. V imenu slovenske mladine na Koroškem je spregovorila Anica Šporn-Vida. Podčrtala je, da je bilo tudi mnogo mladincev in mladink v preseljeništvu žrtev fašističnega nasilja. Mladina Slovenske Koroške je takoj spoznala namene fašizma in se je zato odločno uvrstila v vrste borcev proti fašizmu in prav zato se tudi danes tako odločno bori proti tistim, ki ji kratijo njene pravice in ovirajo njeno borbo za priključitev k Jugoslaviji.

Nato je spregovoril tov. Wutte v imenu internirancev v taboriščih

smrti, ki je prestal 3 leta trpljenja v koncentracijskem taborišču. Spomnil se je trpljenja in nečloveškega dogajanja v koncentracijskih taboriščih in poudaril veliko razočaranje vseh političnih preganjancev ob koncu vojne. Dejal je »Koroški izseljenci in interniranci smo že prvi dan prihoda na svojo zemljo doživeli bridko razočaranje. Svetovali so nam, naj se preselimo k sorodnikom ali kamorkoli, da bo vlada ta čas lahko rešila vprašanje nemških priseljencev iz Kanalske doline in Kočevarjev, ki jih je Hitler naselil na naših domovih.

Temu razočaranju so sledila še mnoga. Slovenske žrtve fašizma ostajajo brez pomoči ali so celo izpostavljene preganjanju in šikaniranju. Zato se borimo in se bomo borili naprej za priključitev, da si zagotovimo svobodno življenje na tej zemlji, za katero smo že toliko pretrpeli in ki je in mora ostati samo naša.«

Naslednji govornik je poudaril borbo koroških Slovincem za dokončno zavarovanje pravic in obstoja slovenskega ljudstva na Koroškem. Dotak-

nil se je tudi krivične prepovedi manifestacij za priključitev in izjavil: »Vemo, da mora končno zavladati svoboda po vsem svetu. Ni je sile, ki bi mogla to preprečiti. Zato ne bomo prenehali govoriti o priključitvi, ne bomo samo govorili še naprej, o priključitvi, ampak se bomo borili tako dolgo, da ne bomo priključeni.«

S prireditve v Dobrli vasi je bil poslan konferenci sveta zunanjih ministrov v Moskvi telegram s sledečo vsebino:

»Konferenci sveta zunanjih ministrov v Moskvi.

Najodločneje protestiramo proti neresničnim izjavam avstrijskega zunanjega ministra dr. Gruberja o stanju na Koroškem. Samo občine Zeleznica Kapla, Št. Vid, Globasnica in Zitara vas so dale nad 400 partizanov, 200 internirancev in več kot 500 izseljencev; v borbi je padlo nad 350 borcev, ki so se borili za priključitev k Jugoslaviji. To dovolj jasno dokazuje slovenski značaj Koroške. Šole na Koroškem danes kot tudi prejšnje čase predstavljajo centre germanizacije

slovenske mladine. Zahtevamo svobodo, zahtevamo priključitev k novi Jugoslaviji.«

Šefu jugoslovanske delegacije v Moskvi E. Kardelju pa je mladina poslala sledečo resolucijo:

»Mladina velikovškega okraja protestira proti izjavi avstrijskega zunanjega ministra Gruberja. Šole na Koroškem so bile v saintgermainski Avstriji, kakor tudi v nacistični Ostmarki in so še danes centri ponemčevanja. Mladina je v borbi proti fašizmu dajala svojo kri za osvoboditev Slovenske Koroške, zato hočemo k Titovi Jugoslaviji.«

Partizani velikovškega okraja pa so poslali šefu jugoslovanske delegacije E. Kardelju naslednji telegram:

»V odgovor na izjavo avstrijskega zunanjega ministra dr. Gruberja o političnem stanju na Koroškem:

Nad 300 naših najboljših tovarišev — padlih partizanov velikovškega okraja — je s svoji krvjo pred vsem svetom potrdilo slovenski značaj okraja. S svojimi grobovi so začrtali mejnike združene Slovenije v Jugoslaviji. Partizani Velikovškega okraja.«

Einspielerjeva proslava v Svečah

V nedeljo je bila v Svečah spominska proslava, posvečena Andreju Einspielerju. Na proslavi je govoril predsednik SPZ dr. Joško Tischler, pevski zbor iz Sveč je zapel nekaj partizanskih in narodnih pesmi, igralska skupina prosvetnega društva »Kočna« pa je uprizorila partizansko igro Blaža Singerja »Naša pot«.

Dr. Joško Tischler je orisal v svojem govoru velikega koroškega Slovenca, ki je že l. 1878 izgovoril: »Slovinci, ostanite zvesti slovenskemu jeziku! Ostanite Slovenci do smrti!« Med drugim je nadaljeval: »Seme, ki ga je sejal Andrej Einspieler, je rodilo sadove, ki so se prenesli iz roda v rod. Kljub nasilnemu plebiscitu je koroško ljudstvo vedno znova glasovalo z besedo, dejanji in trpljenjem in dokazovalo, da je del slovenskega naroda. Glasovali so slovenski partizani s puško v roki na Svinški planini, na Osojskih Turah, ob Zilji in Dravi, gla-

sovali so slovenski trpini po ječah in koncentracijskih taboriščih, glasovali so vsi in vsak dan, ko so dajali pomoč partizanskim borecem, glasovali so slovenski izseljenci in z njimi domovina, ki jim je pošiljala pomoč v izgnanstvo.«

Navzoči so z velikim zanimanjem spremljali partizansko igro »Naša pot«. Od prizora do prizora je ljudstvo sledilo svojemu lastnemu življenju in spoznavalo v njem svoja lastna dejanja, svoje trpljenje in gorje ter svojo borbo. Kot odraz teh čustev je po končani prireditvi odkorakala mladina v strnjenih vrstah pred šolo, ki že nad pol stoletja germanizira in odtujuje sveško mladino svojemu narodu. Na njo so pritrtili slovenski napis »Ljudska šola«, v znak, da mora v bodoče postati ta osnovna vzgojna ustanova steber slovenske kulture in ne sme več biti orodje uničevalcev narodnega življenja.

Razprava o avstrijski mirovni pogodbi

Svet zunanjih ministrov je zadnje dni razpravljalo o vzpostavitvi demokratične in neodvisne Avstrije. V ta namen je povabil delegacijo FLRJ, da je podala svoje stališče glede pogodbe z Avstrijo. Zaslšana je bila tudi avstrijska delegacija, ki je razložila stališče avstrijske vlade do pogodbe z Avstrijo. Šef avstrijske delegacije, zunanji minister Gruber, je skušal omajati izjave, ki jih je podala dan prej jugoslovanska delegacija, o Slovenski Koroški in o drugih vprašanjih. Da bi dokazal svoje trditve, se je skliceval na spomenico avstrijske vlade. Ker vidno ni bil sposoben, da bi resno zanikal podatke o etnični sestavi prebivalstva Slovenske Koroške, je izjavil: »Ne bi bilo pametno naslanjati se na etnični izvor, ko gre za prebivalstvo, ki ga sestavljajo tako različni nacionalni elementi, kakršni so primer v Avstriji. Pravilna pot bi bila, da se ugotovi, h kateremu narodu in kulturi se prištevajo avstrijski prebivalci. Na tej podlagi slone avstrijski podatki.«

Nadalje je avstrijski minister trdil, da na Koroškem ni strnjenih slovenskih naselij in da je njihovo skupno število sorazmerno majhno. Da bi potrdil svoje besede, se je skliceval na to, da so bili na Slovenskem Koroškem »v dveh letih po osvoboditvi zmanj vsi poskusi, da bi se kršila zakon in red in da bi ustvarili nesoglasja«, čeprav je znano, da se zakon in red na Slovenskem Koroškem vzdržujeta z nasiljem proti slovenskemu prebivalstvu, ki zahteva priključitev svojih področij k Jugoslaviji.

Prav tako je Gruber nasprotoval reparacijskim zahtevam jugoslovanske vlade.

Ko je končal svojo izjavo, mu je postavil Molotov dve vprašanji. Molotov je omenil, da so člani sveta zunanjih ministrov prejeli podatke o etničnem značaju prebivalstva Slovenske Koroške, ki jih je dala jugoslovanska delegacija, in dejal:

Deset let Komunistične partije Slovenije

Pred desetimi leti, v noči od 17. na 18. april 1937. je bil v samotni kmečki hiši na strmem pobočju planine nad Zagorjem v globoki ilegali ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije. Njena ustanovitev ni bila le mejnik v razvoju slovenskega delavskega gibanja, marveč je bila hkrati tudi mejnik v zgodovini slovenskega naroda sploh. Bila je izraz težnje najnaprednejših slovenskih in jugoslovanskih družbenih sil, vtelesenje zamisli maršala Tita, da se ustvari organizacijske oblike, ki bodo globlje, resničnejše odražala dejansko vlogo teh sil v življenju jugoslovanskih narodov. Komunistična partija Slovenije je izšla iz Komunistične partije Jugoslavije in je ostala njen sestavni del.

Ker je šlo za slovenski narod, ki je bil po imperialistični vojni 1914/18 državno razkosan na tri dele, znova oropan političnih pravic in narodnostno zatiran, je nacionalno vprašanje ostalo v ospredju vse problematike slovenskega narodnega življenja. Slovenski delavski razred je dobil najčastnejšo vlogo v odločilnem boju slovenskega naroda za njegovo svobodo in enakopravnost. Življenjska sposobnost KP Slovenije se je pokazala v tragičnih dneh kapitulacije in okupacije Jugoslavije. Partija je bila v stanu zgladiti nezaupanje med posameznimi političnimi strujami in med pristaši raznih nazorov, bila je v stanu združiti pod svojim vodstvom vse zdrave sile slovenskega naroda. Njej se ima slovenski narod zahvaliti za nastanek Osvobodilne fronte, za ves veličastni razvoj osvobodilnega gibanja in za osvoboditev slovenskega naroda izpod tujih in domačih zatirancev.

I. kongres KP Slovenije je izdal proglas slovenskemu narodu, ki ga je končal z besedami: Naj živi sloga slovenskega ljudstva! Naj živi bratstvo narodov Jugoslavije v boju za svobodo!

KP Slovenije lahko s ponosom zre na svoje delo. Uresničila je sloga slovenskega ljudstva, odločilno pripomogla k bratstvu jugoslovanskih narodov, danes pa gradi socializem v svobodni državi delovnega ljudstva — Jugoslaviji.

Naj živi Komunistična partija Slovenije!

seljenih osebah in drugih spornih vprašanjih.

Sporazumeli se niso o bodočih avstrijskih mejah, o reparacijah in o vprašanju nemške imovine v Avstriji.

Delegacija Sovjetske zveze podpira pravične zahteve vlade FLRJ in smatra, da mora svet zunanjih ministrov ugoditi željam Slovenske Koroške po priključitvi k novi Jugoslaviji. Ostale tri delegacije so mnenja, da je plebiscit iz leta 1920 odločil pripadnost Slovenske Koroške.

Kar se tiče reparacij so se velike sile na konferenci v Potsdamu odpovedale avstrijskim reparacijam. Temu sklepu se je pozneje pridružila tudi Francija. Male zavezniške države pa se tem reparacijam niso odpovedale. Zaradi tega smatra sovjet-

ska delegacija, da so jugoslovanske zahteve po reparacijah osnovane.

Sovjetska zveza ne zahteva od Avstrije nobenih reparacij. Zahteva pa, da bo nemška imovina v Avstriji predana zavezniškom na račun nemških reparacij. Ameriška, angleška in francoska delegacija nikakor nočejo priznati upravičenih zahtev Sovjetske zveze po nemški imovini v vzhodni Avstriji. Molotov je jasno očrtal stališče Sovjetske zveze. Sovjetska zveza ne zahteva avstrijske imovine, ki so si jo Nemci siloma prilastili. Z druge strani pa je popolnoma neupravičeno, da skušajo velik del nemške imovine odtegniti od reparacij in na ta način zmanjšati pravice Sovjetske zveze, ki jih je dobila po sklepih Potsdamske konference.

Stalin sprejel Kardelja

Predsednik ministrskega sveta Sovjetske zveze generalisim Stalin je sprejel podpredsednika vlade FLRJ Edvarda Kardelja. Sprejemu so prisostvovali zunanji minister SZ Molotov, jugoslovanski zunanji minister Stanoje Simič in jugoslovanski poslanik v Moskvi Popovič.

SOVJETSKA ZVEZA JE NAJBOLJ MIROLJUBNA DEŽELA SVETA

Bivši podpredsednik ZDA Henry Wallace je v svojem govoru v Oslu označil Sovjetsko zvezo kot najbolj miroljubno deželo sveta. Izjavil je, da večina članov ameriškega kongresa s tem, da podpira protikomunistično politiko predsednika Trumana, ne izpolnjuje volje povprečnega Amerikanca.

»Vsi želimo mir, toda še bolj kot mi želi to Sovjetska zveza,« je dejal Wallace. Nato je poudaril nevarnost, ki bi nastala, če bi hočele nekatere sile iz Organizacije Združenih narodov napraviti orodje za svoje imperialistične namene.

POLITIČNE VESTI

Italijanska narodna skupščina je izdala zakon, s katerim je odpravljena smrtna kazen.

Ameriško vojno sodišče je obsodilo bivšega general-feldmaršala Milcha na dosmrtno ječo.

Arabski tisk poroča, da imajo ameriške petrolejske družbe 41 odstotkov vseh delnic na Srednjem vzhodu.

Zapadne zasedbene oblasti premeščajo »razseljene osebe« v zapadna zasedbena področja Nemčije. Na amerškem in britanskem področju je danes 827.000 razseljenih oseb, dočim jih je bilo lani 453.000.

Bivšemu podpredsedniku ZDA Wallace-u je 111 angleških poslancev izročilo spomenico, v kateri soglašajo z njegovo politiko za ohranitev svetovnega mira.

Brazilski tisk poroča o krizi, ki preti brazilski industriji, ker je tržišče prepolno dumping izdelkov ameriške industrije. Obstaja nevarnost, da se bo število brezposelnih samo v tekstilni industriji države San Paulo dvignilo na 200.000.

Dopisnik »New York Post«, ki so ga Francove oblasti izgnale iz Španije, piše, da je Francova Španija največja jetnišnica na svetu: 25 milijonov ljudi živi kot v zaporu.

V Texas City-u (ZDA) je prišlo do silovite eksplozije v kemičnih tovarnah, pri kateri je zgubilo življenje več kot 1000 oseb.

Iraški poslanci zahtevajo revizijo anglo-iranske pogodbe iz leta 1930. Po tej pogodbi je bilo Angliji dovoljeno, da gradi v Iraku letališča.

Praško ljudsko sodišče je obsodilo na 20 let ječe bivšega predsednika češkoslovaške vlade Rudolfa Berana in bivšega vojnega ministra generala Sirowyja zaradi sodelovanja z Nemci.

Pri volitvah v britanskem zasedbenem področju Nemčije je Komunistična partija povečala število mandatov na 36.

Predsednik ZDA Truman je izjavil, da so ameriška podjetja v letu 1946 povečala svoje dobičke v primerjavi z letom 1945 za 33 odstotkov. V prvem četrtletju tega leta pa so dosegla še večje dobičke.

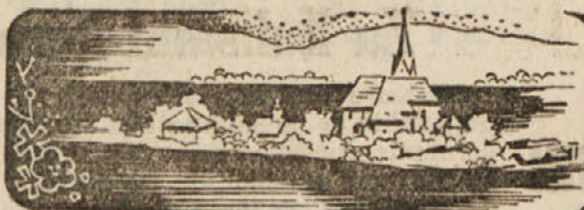
V Južni Koreji so ameriške oblasti zaprle 2076 vidnih predstavnikov korejskih antifašističnih organizacij.

Opozorilo bralcem

DANAŠNJA ŠTEVILKA OBSEGA ZARADI PRAZNIKA OSVOBODILNE FRONTE 16 STRANI. — PRIHODNJA ŠTEVILKA IZIDE ZA PRVI MAJ.

PRAPOR SLOV. KOROŠKE SE SVETI
SKOZI TEMO NOČI
TA NAPIS GA KRASI:
ZMAGATI ALI UMRETI!

Po naši zemlji

Proglas Slovenske prosvetne zveze za prvi maj

Koroški Slovenci in Slovenke, slovenska mladina!

S svojo osvobodilno borbo smo se, prekaljeni v trpljenju, uvrstili v svetovno demokratično fronto proti imperializmu in fašizmu. Med nami ni več ponižnih hlapcev in tlačanov. Osvobodilna borba je skovala značaj današnjega slovenskega človeka na Koroškem. Neizprosna je torej naša zahteva po pravici in svobodi. Zmaga nad oboroženim fašizmom nam daje oporo v borbi za izkoreninjenje ostankov hlapčevstva in mračnjaštva.

V tem duhu praznuje Slovenska prosvetna zveza letošnji 1. maj, praznik borbe za pravico, za priključitev k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji, za bratstvo in napredek, praznik delovnih množic sveta.

Z dragoceno krvjo nešteti žrtev smo si priborili pravico do priključitve k matičnemu narodu in novi Jugoslaviji, obenem pa smo si pridobili spoznanje, da je potrebna enotnost vseh izkoriščanih in tlačanih, delavcev, kmetov in ljudske inteligence. Naše žrtve so doprinos k enotnosti vseh svobodoljubnih množic sveta. Samo z enakopravnostjo vseh narodov bo človeštvo doseglo pravičen mir, resnično demokracijo in napredek.

Pod zastavo svobode in demokracije korakamo z vsemi svobodoljubnimi silami sveta v lepšo bodočnost. 1. maj je obenem praznik naše vstajajoče svobode v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

KOROŠKI SLOVENCII

V borbo za svoboden narodnostni in kulturni razvoj, ki je možen edino le v priključitvi k FLRJ!

V borbo proti imperializmu in nasilju novega fašizma ob strani delovnih in naprednih sil vsega sveta!

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA.

Odhod pevcev iz Slov. Koroške v Jugoslavijo

Združeni pevski zbor Slovenske Koroške odhaja v ponedeljek 28. t. m. na povabilo Enotnih sindikatov Slovenije na pevsko turnejo v Jugoslavijo. Želimo vsem našim pevcem, da bi bratom v svobodni domovini dostojno predstavili našo pevsko kulturo, ki je mogoče ena najmočnejših čustvenih vezi, ki nas nerazdružljivo povezujejo z narodno celoto!

ZAKAJ NE SODIJO NA KOROŠKEM VOJNIH ZLOČINCEV?

Se pred nedavnim so bili avstrijski listi polni poročil o tem, da je bil Maier-Kaibitsch, ki je odgovoren za izseljevanje koroških Slovencev, prepeljan v celovške zapre in da bo konec tega meseca postavljen pred sodišče.

April se nagiba k svojemu koncu, toda o kakem procesu proti Maier-Kaibitschu še ni nobenih znakov. Pač pa prihajajo s Koroške poročila, da se ponovno oživlja njegov „Heimabund“, ki je prejel lepo zveneče ime „Bund der heimattreuen Südkärntner“. V resnici se v tej organizaciji tako imenovanih „domovinskih zvestih“ elementov zbirajo pripadniki velenemške miselnosti, bivši nacistični in Hitlerjevi oficirji. Kljub temu, da je vse to odgovornim ljudem dobro znano, organizacija lahko javno deluje

in uživa oporo deželnega tiska in deželnih oblasti.

Prav nič bi se ne čudili, če bi se g. Maier-Kaibitsch namesto pred sodiščem znašel zopet kot poslevodeči sekretar obnovljenega „Heimatbunda“. Očitno smatra koroška deželna vlada, da ni več potrebna niti komedija, kakršno so uprizorjali na Dunaju s procesom proti nastičnemu priganjaču — zunanjemu ministru v Schuschniggovi vladi, Schmidtu.

NOVI PRIMERI NASILJA NAD KOROŠKIMI SLOVENCII

Dne 18. aprila zvečer je bil v Slovenjem Plajberku sestanek članstva OF, ki je bil predhodno prijavljen avstrijskim organom in dovoljen. Sredi sestanka pa je navzoče obkolila avstrijska policija in skupina angleških vojakov, oboroženih z brzostrelka-

mi. Trije policisti in štirje angleški vojaki so vdrli v lokal z naperjenimi brzostrelkami in začeli šikanirati ljudi. Avstrijska policija je aretirala govornika Blaža Singerja, tajnika Kmečke zveze za Slovensko Koroško, nakar so angleški vojaki strgali sliko maršala Tita in zahtevali takojšen razhod udeležencev. Na vratih so odhajajoče preiskavali in jim pri tem grozili. Blaža Singerja so odvedli na postajo FSS v Borovljah, kjer je bil zadržan do 10. ure naslednjega dne.

Dne 17. t. m. je bil protestni sestanek OF občine Globasnica. Tudi ta sestanek je bil predhodno prijavljen in odobren. Ze pred pričetkom zborovanja je prišla na lice mesta žandarmerija in organ FSS, ki je na vsak način hotel prisostvovati sestanku. Šele na odločno zahtevo prisotnih članov OF, da se mora najprej izkazati s pismenim nalogom, je zapustil sestanek. Sestanek, na katerem je ljudstvo izrazilo ogorčenje nad avstrijskimi in britanskimi oblastmi v odnosu do koroških Slovencev, je potekel popolnoma mirno. Ko so se udeleženci vračali domov, je skupino, ki se je vračala v bližnjo vas Podjuno, zajela avstrijska policija na motorjih ter jo po nalogu FSS aretirala. Vsi aretiranci, med njimi je bil tudi organizacijski sekretar POOF-a Franc Primožič — Marko, so bili poslani na žandarmerijsko postajo v Globasnici, kjer so jih zasliševali pozno v noč, tako da je zadnji zapustil postajo šele ob 3. uri zjutraj.

Dogodki v Slovenjem Plajberku in v Globasnici ponovno kažejo, kakšnih metod se poslužujejo organi britanskih in avstrijskih oblasti, da bi preplašili ljudstvo in zavrli osvobodilno borbo koroških Slovencev.

„NAŠA POT“ V KOTMARI VASI

Na prireditvi slovenskega prosvetnega društva „Gorjanci“ v nedeljo 20. t. m. v Kotmari vasi je vladalo zelo živahno razpoloženje. Na sporedu je bila igra iz življenja in trpljenja slovenskih partizanov na Koroškem „Naša pot“. V imenu Slovenske prosvetne zveze je spregovoril uvodne besede dr. Mirt Zwitter. Primerjal je borbo koroških partizanov, kakor je prikazana v igri, z zgodovinsko borbo koroških Slovencev za narodne pravice. Iz skromnih začetkov je vodila pot prvobornikov za svobodo naroda k splošnemu narodnemu gibanju in do zmage nad oboroženim fašizmom. Tudi danes se na široki podlagi enotne fronte vsega slovenskega naroda na Koroškem borimo proti krivicam in nasilju novostajajočega fašizma. Ta enotnost in širina našega gibanja nam je porok, da bomo tudi zmagali. Zato nas od te naše poti ne bo odvrnil nihče. Borili se bomo proti slehernemu poskusu ponovnega zatiranja in preganjanja našega ljudstva. Vemo, da samo pot borbe vodi k zmagi.

PRIREDITVE V NEDELJO 27. APRILA

Št. Jakob v Rožu: Ob 15. uri v telovadnici poslovljni koncert združenega pevskega zbora Slovenske Koroške pred odhodom na pevsko turnejo po Jugoslaviji.

Loga vas: Miting z igro „Raztrganci“.
Brnca: Igralci iz Malošč gostujejo z igro „Mati“.

Št. Janž v Rožu: Igra „Za pravdo in srce“.

Glinje: Igra „Naša pot“.

Žitara vas: Igra „Naša pot“.

Št. Rupert pri Velikovcu: Prosvetna prireditev v šoli.

PROSLAVE 1. MAJA

Velikovec: Ob 10. uri v lokalni KPOe.

Sinča vas: Ob 10. uri v dvorani kina.

Žel. Kapla: Ob 11. uri povorka iz kina.

Pliberk: Ob 9. uri v dvorani kina.

Borovlje: Ob 10. uri v dvorani kina.

Loga vas: Ob 15. uri.

Št. Jakob v Rožu: Ob 14.30 na prostem

Podklošter: Ob 14. uri.

Koroška V BORBII

Naša naloga

Ulčar Jože — Mirko:

Ko sem hodil v drugi ali tretji razred meščanske šole, smo se neke sobote najprej domeni, da bomo šli v nedeljo na Golico. Golica nas je vabila, ker je znana po svojih ključavnicah (narcisah), katerih je prav v zgodnjem poletju, kot je bilo takrat, na pretek. Poleg tega pa je z Golice lep razgled po naših ponosnih Julijskih alpah, katerih velikani mogočno rastejo proti nebu. Pa še nekaj! Z Golice se lahko vidi na Koroško, mi smo se pa prav tedaj v šoli učili o Koroški, o njenih prirodnih lepota, o „Gospodstvem prestolu“, o knežjem kamnu, o slovenskih knezih, ki so jih svobodno volili koroški kmetje, o plebiscitu, s katerim so nam sramotno vzeli našo Koroško, o germanskem nasilju, ki ga izvajajo Avstrijci nad Slovenci. Hoteli smo se torej na lastne oči prepričati o tem, in ker na Golico ni bilo daleč, smo se v nedeljo podali na pot.

Ker smo zgodnje jutro zakasnil, nam je vroče poletno sonce neusmiljeno žgalo na

prepotena telesa. Čim bolj smo se bližali vrhu, tem bolj smo postajali radovedni. Ko smo končno upehani prispeli na vrh, nas je mehko pobožal osvežujoč vetrič, pred očmi pa se nam je razgrnila tista dežela, o kateri smo govorili v šoli.

Bil je zares prelep pogled. Čisto pod seboj smo zagledali Dravo, ki se je srebrno svetlikala v soncu. Ob njej smo videli skromne slovenske vasice, katerih hiše so se boječe stiskale druga k drugi, kot bi se nekoga bale. Tam na levi je mogočna gora — to bo Dobrač. Pod njim smo v megli opazili obrise mesta — Beljak. Desno odtod smo videli srebrno liso, ki se je raztezala v nedogled; to je bilo Vrbsko jezero. In tam na koncu nekje mora biti Celovec in dalje proti severu Gospa sveta, knežji kamen... Hm, in vse to je slovensko? Zakaj nam potem ne dajo, če je naše?

V naših na pol otroških dušah se je zbudila mržnja proti tujcem, ki so nas oropali za našo zemljo. „Kako čeden red je na

tem svetu,“ se je nekdo začudil, „zato pa je tako slabo. Avstrijci so kar na vsem lepem gospodarji nad deželo, kjer živi nad 120.000 Slovencev. Čudno, čudno!“

Tako nekako smo modrovali, ko smo gledali na našo Koroško in uživali v hladnem vetru. Še opazili nismo, da so tudi drugi izletniki obiskali Golico. Iz naše zamišljenosti in modrovanja nas je predramil mož, ki nas je menda poslušal, in dejal:

„Le mirno, fantje, le mirno! Zaradi vaše jeze Koroška ne bo nikdar svobodna. Še celo nam je spodletelo, ko smo jo dvajsetega leta osvobajali z orožjem. Preklete vroče je bilo včasih, ko smo se tolkli, pa smo zmeraj rekli, nič zato, samo da bo Koroška svobodna. No, potem pa je bil tisti plebiscit, pa so nas ogoljufali za našo zemljo in za kri, ki smo jo tam prelili. Rečem vam, prišel bo še čas, ko bo treba zgrabiti za puške in osvoboditi Celovec, Beljak, Gospo sveto... Da, fantje, to bo pa vaša naloga, ko dorastete!“

Neznanec je vzdihnil, kakor da mu je težko pri srcu, in je odšel. Brez besed smo gledali na Koroško, v ušesih pa so nam ostale besede: „To bo vaša naloga!“

—:—

„Pst, pst! Pavel, ali si ti?“ je vprašal kurir Jelen jeseni 1943, ko je prišel na javko s prvim koroškim kurirjem.

„Hudiča, kje pa hodiš tako dolgo?“ se je razjezil Pavel, spravil pištolo in previdno zlezal izza grma.

„Saj nisem jaz kriv, vojsko sem ti pripeljal,“ ga je tolažil Jelen. Stopil je nekaj korakov nazaj in nas poklical. Utrujeno smo se dvignili in sledili njegovemu pozivu. Bili smo težko obloženi z orožjem, municijo in literaturo, poleg tega pa smo prišli iz Cerknega preko Črnega vrha pod Bogatinom, čez Jelovico, Pokljuko, Mežakljo in Savo, preko Sv. Križa nad Jesenicami, končno do Pavla, ki je imel neposredno zvezo s koroškim aktivistom Matijo Verdnikom — Tomažem.

Vso to pot smo z enodnevnim počitkom prehodili v štirih dneh. Ko smo prilezli do Pavla, nas je nezaupljivo pogledal in vprašal po tobaku. Ko si je zvil cigareto, je postal zgovornejši in nam povedal, da imamo do cilja še štiri ure, če bomo dobro stopili. Kar strah nas je postalo, ko smo slišali govoriti o štirih urah, kajti če je kurir tako povedal, jih je bilo prav gotovo šest ali pa še več. Ker je imel Pavel za mudo, nas je priganjal, da smo se takoj odpravili na pot. Poslovlili smo se od Jelen, mu naročili pozdrave za jeseniške terence, ki so nam dali hrane, in krenili za Pavlom. (Dalje)

OB ŠESTLETNICI OSVOBODILNE FRONTE

27. aprila 1941 so zastopniki Komunistične partije Slovenije, demokratičnega krila Sokolov, krščanskih socialistov ter predstavniki slovenske kulture določili osnovni program Osvobodilne fronte slovenskega naroda in začrtali naloge, ki so bile potrebne za izpolnitev programa.

Po neslavnem polomu stare Jugoslavije, njene korumpirane oblasti in po razbitju s petokolonaši, vohuni in izdajalci preprežene jugoslovanske vojske so tuji okupatorji na vidéz z lahkoto uresničili svoje glavne načrte. Z oboroženo silo so pregazili ozemlje Jugoslavije in njenih narodov ter ga med seboj razdelili. Vse je tedaj kazalo, da bo slovenski narod hlapčevsko končal svojo hlapčevsko zgodovino. Nemški, madžarski in italijanski fašisti so si razdelili njegovo ozemlje in ga obsodili na smrt, ker je pač stal na potu njihovim zatiralskim naklepom.

Vsak okupator se je na svoj način lotil uničevanja slovenskega naroda. Nemci so pričeli takoj iztrebljati Slovence s surovo silo. Madžari so poskušali doseči svoj namen z uporabljanjem fevdalnega terorja. Italijani pa so hoteli s hinavstvom in fašistično politiko prisiliti slovenski narod, da bi samega sebe uničeval in zaslužnjeval. Domači izdajalci in oblastniki iz stare Jugoslavije so tekmovali v tem, kdo se bo fašističnim okupatorjem pokazal bolj uslužnega. Zdelo se je, da bo slovenski narod mirno legel v grob, ki so mu ga namenili fašistični okupatorji, in da ga bodo domači izdajalci pomagali zakopati.

Zgodilo pa se je drugače. Svobodoljubne težnje slovenskega naroda, sovražstvo do fašističnih okupatorjev je bilo močnejše kot vsa oborožena moč nemškega, italijanskega in madžarskega fašizma. Slovenski narod se je uprl. Osvobodilna fronta je začela in organizirala njegov odpor, njegovo borbo za osvoboditev. Odločitev slovenskega naroda za oboroženo borbo proti do zob oboroženemu okupatorju nikakor ni bila slučajna. V času naraščajoče fašistične nevarnosti je večina slovenskega naroda kljub kapitulantski in izdajalski politiki vladajočih klik v stari Jugoslaviji spoznala, da se je nasilnemu fašističnemu napadu, ki bo sledil, treba upreti z vsem junaštvom, ker bo samo na ta način

mogoče zagotoviti slovenskemu narodu življenje, obstanek in svobodo. Izraz tega spoznanja je bila diferenciacija v vseh svetovno-nazorskih in političnih slovenskih skupinah. Ta diferenciacija pomeni dejansko ločitev zdravih elementov od izdajalcev, kapitulantov, skratka od ljudi, ki so staro Jugoslavijo hoteli brez boja predati zdaj nemcu zdaj drugemu imperializmu, nazadnje pa Hitlerju in njegovim fašističnim zaveznikom. Ta razvoj je

Seja IOOF na Rogu med osvobodilno borbo

ustvaril vse potrebne pogoje za ustanovitve Osvobodilne fronte.

Osnovni program Osvobodilne fronte bi se dal združiti v glavnem v tri programatične točke: 1. brezkompromisna borba proti okupatorju, 2. enotnost in združitev slovenskega naroda in 3. prepričanje v vstajenje nove Jugoslavije.

Začetek oborožene borbe je bil zelo težak. Slovenski narod je bil neoborožen, organizirana jugoslovanska vojska je bila razbita, večina oficirjev stare vojske ni hotela sodelovati v organiziranju oboroženega boja, fašistični okupatorji pa so nagnetli na sramotno najhen del slovenskega ozem-

lja ogromno vojaško silo, ki je bila pijana od stalnih zmag. Takozvani pametni ljudje so odsvetovali oborožen odpor kot preuranjen in poskušali strokovnjaško dokazovati in dokazati, da pomeni oborožena borba proti okupatorju samomor slovenskega naroda.

Slovenski narod je imel takrat na izbiro dvoje: ali si z Osvobodilno fronto priboriti svobodo ali pa se odločiti za prostovoljno smrt. O tem, da so mu okupatorji namenili takojšnjo

smrt, ni bilo mogoče niti najmanj dvomiti. Zakaj okupatorji takrat niso skrivali zločinskih namenov. Tudi tako imenovani pametni ljudje, ki so se mimogrede poyedano rekrutirali v glavnem iz pripadnikov vladajočih klik stare Jugoslavije, so to dobro vedeli. Vendar so se bali bolj lastnega ljudstva, ki bi si z orožjem v roki priborilo svobodo, kot pa narodne smrti lastnega naroda.

Kljub vsem takim pomislekom je bila junaška narodnoosvobodilna borba, ki jo je začel slovenski narod pod vodstvom Osvobodilne fronte, uspešna in zmagovita. Slovenski narod si je priboril orožje iz okupatorjevih

rok, njegovo osvobodilno vojsko in partizanske odrede so po veliki večini organizirali preprosti ljudje iz ljudstva, delavci in kmetje, brez večje pomoči vojaških strokovnjakov. Osvobodilna borba je zajela vse dele Slovenije, zajela obnem slovensko prebivalstvo Koroške.

Kljub ogromni vojaški premoči okupatorja je številčna moč, organiziranost in udarnost narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov v Sloveniji stalno naraščala. Vzrok velikih uspehov in zmag Osvobodilne fronte je v njeni množični zasidranosti in pravilni politični liniji. Osvobodilna fronta se je vedno borila za največjo možno enotnost slovenskega naroda. Borba za enotnost slovenskega naroda je šla v dve smeri, navzven, v zbiranje najširših ljudskih množic okoli Osvobodilne fronte, in navznoter, v poglobljanje notranje enotnosti Osvobodilne fronte.

Osvobodilna fronta je takoj v začetku pozvala vse poštene Slovence v borbo proti okupatorju. Jasno je bilo od vsega začetka, da majhna skupinica vladajoče klike v stari Jugoslaviji ne bo šla po poti osvobodilne borbe, da bo šla zaradi svoje pokvarjenosti vedno globlje po poti izdajalstva. To se je v resnici tudi zgodilo. Ljudje, ki so pripravljali gospodarsko in politično zlom stare Jugoslavije, so poskušali na razrazličnejše načine preprečevati osvobodilno borbo slovenskega naroda in so se kaj kmalu odkrito spečali z okupatorjem ter postali njegovi poslušni hlapci in krvniki slovenskega naroda.

Razumljivo je, da Osvobodilna fronta nikdar ni pojmovala enotnosti tako, da bi bili v njo vključeni tudi izdajalci. Enotnost, ki jo je skovala Osvobodilna fronta, je bila enotnost slovenskega naroda, ki se je boril proti okupatorju. Izdajalci so po nalogu in v korist fašističnega okupatorja poskušali organizirati bratomorno vojno, organizirali so izdajalske belogardistične, plavogardistične vojaške formacije. Zvezali so se z okupatorji ter z reaktiviranjem in imperialisti po vsem svetu, ki so jim bili pripravljeni pomagati pri uničevanju lastnega naroda. Enoten slovenski narod jih je v oboroženi borbi in politično pod vodstvom Osvobodilne fronte premagal in popolnoma razkrinkal.

Ustanovnega sestanka Osvobodilne fronte slovenskega naroda so se v glavnem udeležile tri politične skupine. Pozneje se je Osvobodilni fronti pridružilo še osemnajst političnih in svetovno-nazorskih skupin. Sovražniki slovenskega naroda so vedno upali,

80.000 Slovencev, ki so jim odvzela vse njihovo premoženje, všteti tudi blago po skladiščih — iz 3273 trgovskih obratov —, zlasti pa ves poljedelski inventar in celotno hišno opremo. To premoženje so že leta 1941 delno pošiljali v Avstrijo, delno pa prodajali Avstrijcem, ki so se leta 1941. prostovoljno naselili v Jugoslaviji, da bi podprli okupacijo in germanizacijo. Ob koncu vojne so Avstrijci na umiku odveklili s seboj velik del tega naropane premoženja v Avstrijo. Toda dokazi, da je bilo to premoženje odpeljano v Avstrijo, ne zadostujejo za to, da bi dosegli njegovo vrnitev.

Vrednost samo tega dela našega oropane premoženja, za katerega je dokazano, da je bilo prepeljano v Avstrijo — za katerega pa ni upanja, da bi ga dobili nazaj — znaša 7 milijard 954 milijonov dinarjev ali okrog 170 milijonov dolarjev po vrednosti iz leta 1938. Toda v Avstrijo je bilo odpeljano veliko več imovine. Vsa ta imovina je preskrbovala in preskrbuje deloma tudi še danes avstrijsko gospodarstvo.

Vse to dokazuje, da ima Jugoslavija pravico zahtevati ne samo natančne in stroge predpise o obveznosti Avstrije, da povrne premoženje, marveč da tudi zahteva reparacije. Vsota, ki jo zahteva Jugoslavija na račun reparacij, je celo manjša od vrednosti tistih dobrin, ki so bile odpeljane iz Jugoslavije v Avstrijo. Ta vsota je nižja od vrednosti tistega, s čimer se je Avstrija obogatila na račun Jugoslavije. Delegacija FLR Jugoslavije mora poleg te zahteve po reparacijah in povrnitvi dobrin tudi podčrtati, da je Avstrija dolžna brezpogojno povrniti Jugoslaviji celotni železniški in plovni park, brez ozira na kakšen način je pri-

šel v Avstrijo. Vsaka drugačna odločba bi pomenila, da se je Avstrija med vojno obogatila z voznim in plovnim parkom na račun Jugoslavije in da obdrži tisto, kar bi morala po temeljnih mednarodnih predpisih prometnega prava vrniti.

V vrsto dobrin, katerim je treba poleg obveznosti do povrnitve dodati še obveznost nadomestitve, spadajo kulturne dobrine. Avstrija je odgovorna za velik del kulturne škode, ki jo je pretrpela Jugoslavija v minuli vojni. Dunajski državni arhiv je ne samo uničeval kulturne vrednosti, temveč tudi organiziral ropanje, odpeljevanje najdragocenejših dokumentov iz kulturno-politične zgodovine Jugoslavije. Posebni odposlanec tega dunajskega središča pangermanske politike dr. Robert Sanke je bil med okupacijo „pooblaščenec“ okupacijske uprave za arhive in knjižnice. S seboj je pripeljal cel aparat strokovnjakov. Dunajski državni arhiv je tako kakor leta 1916. odnesel tudi med okupacijo iz Beograda najvažnejše dele jugoslovanskih arhivov in knjižnic. To ropanje, ki je imelo za cilj, da se dunajski arhiv znova spremeni v pangermanski propagandni arzenal, ni bilo omejeno le na ropanje s pomočjo upravnih ukrepov, marveč se je vršilo celo s pomočjo vojnih zločinov.

Najboljšo sliko takšnih metod nam prikazuje tale primer: dr. Sanke je odkril, da je del jugoslovanskega državnega arhiva v okolici Čačka v Srbiji. Ker je bil ves njegov trud, da bi odkril ta arhiv, brezuspešen, so dunajski znanstveniki ukazali, naj se zberejo vsi kmetje iz vasi Viljuše. Od kmetov so zahtevali, naj pokažejo, kje je

arhiv. Ukazano je bilo, naj ustrelijo vsak dan po dva taica, dokler ne bodo kmetje povedali, kje je skrit arhiv. Šele po streljanju prvih talcev so našli jugoslovanski arhiv ter ga odnesli v dunajski državni arhiv. Pristojni voditelji so potem, ko so odkrili arhiv ter ga odposlali v Avstrijo, predlagali, naj bi bile tiste osebe, ki so izvršile ta vojni zločin, odlikovane za „izredno spretnost“ in „nenavadno prizadevanje“, ki so ga ob tej priliki pokazale. Mislim, da tega ni potrebno še komentirati.

Iz navedenega je jasno, da je potrebno Avstrijo s pogodbo obvezati, da Jugoslaviji vrne vse odpeljane kulturne dobrine.

Jugoslovanska delegacija mora opozoriti Svet ministrov, da je nujno potrebno, da se vključijo v pogodbo z Avstrijo določbe, ki bodo Avstrijo obvezale, da mora Jugoslaviji izročiti tudi ves avstrijski arhiv in listine, ki se nanašajo na delovanje nemških oziroma avstrijskih oblasti v Jugoslaviji med vojno. Avstrijske oblasti so med vojno neposredno upravljale dele Jugoslavije. Ves arhiv in listine, ki se nanašajo na njo, so ostale pri avstrijski upravi. Na noben način ne sme ta arhiv ostati v Avstriji, temveč se mora vrniti Jugoslaviji, ker ji je nujno potreben.

Prav tako naj Avstrija izpolni vse obveznosti v duhu saint-germanske pogodbe in dunajske konference z dne 26. junija 1932 glede avstrijskih arhivov in listin do razpada Avstro-Ogrske. Avstrija je po l. 1933 izkoristila tedanje razmere v Evropi ter je prenehala izvrševati svoje obveznosti iz teh pogodb. Zato je potrebno, da se te obveznosti znova potrdijo.

V soglasju s sporazumom o nemških reparacijah, ki je bil sklenjen v Parizu, se lahko vsaka vlada, ki ima pravico do reparacij, odreče svojim reparacijskim zahtevam v celoti ali delno, vendar pa mora ta odpoved biti edino v korist ostalih držav, ki imajo pravico do reparacij. Pod takšnimi pogoji se lahko vsaka država odreče svojemu delu reparacij. Ne more pa se nobena država odreči reparacij v imenu neke druge države.

Jugoslavija se ne more odreči niti svojemu delu reparacij, niti svojemu deležu v določenih reparacijah. Če bi z Avstrijo drugače ravnali, bi to v stvari pomenilo, da naj Avstrija sprejme reparacije zaradi vloge, ki jo je odigrala v vojni proti zavezniškim državam. Lahko razumemo nagibe in namere, ki jih navajajo določene sile, da se odrečejo nemškim dobroimetjem v Avstriji. To je njihova pravica, ki deloma izvira, kar je verjetno, iz nekaterih prednosti in ugodnosti, ki so jih uživale in še uživajo v Avstriji.

Medtem pa je položaj opustošene Jugoslavije, ki do sedaj še ni prejela nobenih pomembnejših vrednosti na račun reparacij, povsem drugačen. Svojim zahtevam se ne bo odrekla. Jugoslovanska delegacija upa, da bo Svet ministrov za zunanje zadeve ocenil njeno obrazloženo stališče o pogodbi z Avstrijo in da bo sprejel jugoslovanske pravične zahteve. Jugoslovansko vlado so vodili pri razlaganju in formuliranju teh zahtev interesi miru in želja, da se z likvidacijo vojne likvidirajo tudi pogoji, ki so jo podpirali v tem delu Evrope."

Matej Bor:

SVOBODA

Se vedno nas budi naš klic: Zberimo zatiranci se z vseh vetrov svetla
Kdaj zemlja, koder danes krvavimo,
bo naša spet? Ko boš povsod domal

Ko nam ne bo več rezala gospoda
ne kruha ne meja ne naših glav!
Ko ti črepinje več ne bo razklal
nišče, če boš zašepetal: Svoboda.

Vemo, svoboda je prečuden sad,
ki ti ne pade v roke sam z drevesa.
V vrhove strme, ki vihar jih strasa,
sam moraš ponj, če rad ali nerad.

Samo po cestah, ki jim tlak je kri
iz naših žil, dosežemo svoj cilj.
Svoboda žito je, ki zazori
iz ene same njtve — iz gomil.

venske Koroške. Zdaj se je formiral tudi Pokrajinski odbor OF za Koroško.

To je bil velik uspeh. Slovenska Koroška je zmagala v prvi nemški ofenzivi, zmagala politično in vojaško. V ta čas spada tudi AVNOJ-ska kampanja na Slovenskem Koroškem. V političnem življenju Slovenske Koroške je bil to v času okupacije največji dogodek. Po vsej Koroški so bile ilegalne konference, v bolj oddaljenih krajih pa tudi javni mitingi, kjer se je ljudstvo seznanjalo s sklepi II. zasedanja AVNOJA, ki so položili temelje novi Jugoslaviji. Samo v Rožu je bilo 20 takšnih konferenc. Ta uspešna kampanja koroških Slovencev ni samo seznanila z novo Jugoslavijo, ampak jih je tudi po dolgih letih popolne odtrganosti od njihove domovine spet vključila v politično dogajanje na oni strani Karavank.

Eden izmed prvih ukrepov Nemcev po teh porazih, ki so jih doživeli v borbi proti slovenskemu osvobodilnemu gibanju, je bil ta, da so področje južno od Drave proglasili za operacijsko področje, da so še povečali in pomnožili postojanke in dajali slovenskim dopustnikom iz nemške vojske dovoljenje za potovanje samo do Celovca.

Ker je bilo področje južno od Drave, zlasti na zapadu, zelo neugodno za partizanske edinice in za vzdrževanje zvez, je Pokrajinski odbor sklenil, da je treba čimprej priti preko Drave. V marcu 1944 je ena četa Zapadnokoroškega odreda v bližini Borovelj prekorčila Dravo in že 27. marca napadla in likvidirala postojanko v Bilčovsu. Uspehi partizanske čete na severni strani Drave so dali novega poleta tamkajšnjim organizacijam, posebej pa še v Celovcu in Beljaku. Medtem so zelo hitro naraščale partizanske edinice na vzhodu in na skrajnem zapadu na Zilji, kjer je bil ustanovljen že aprila meseca odbor OF za Ziljo in Beljak.

Popolnoma v skladu z razvojem, močjo in udarnostjo partizanskih edinic na Slovenskem Koroškem je bilo, ko je Glavni štab Narodno osvobodilne vojske in Partizanskih odredov Slovenije formiral z odredbo z dne 24. aprila 1944. leta enotno vojaško poveljstvo za vso Slovensko Koroško: štab koroške grupe odredov.

DOBA GRUPE KOROŠKIH ODREDOV

Doba od maja do oktobra 1944 je najslavnejša doba slovenskih partizanov na Koroškem. V tej dobi so koroške slovenske partizanske edinice zajele vse slovensko narodnostno ozemlje in prodrle daleč na zapad, na Svinško planino, severno od Celovca, v severne predele Labudske doline in celo na avstrijsko ozemlje. V to dobo sodijo največji borbeni podvigi in uspehi koroških partizanov in hkrati tudi največji razmah organizacij OF. Ta razvoj je šel celo tako daleč, da so bile v nekaterih vaseh v neposredni bližini Borovelj izvedene že volitve v osvobodilne odbore.

Na jesen 1944 in pred zimo je slovenska partizanska vojska na Koroškem kot sestavni del Narodno osvobodilne vojske in Partizanskih odredov Jugoslavije obsegala s svojimi vo-

jaškimi formacijami vso Slovensko Koroško. Isto velja tudi za politično organizacijo OF. Sovražniku ni uspelo, da bi pregnal partizane s Koroškega. Partizani so vztrajali kljub temu, da so morali prav do kapitulacije Nemčije še vedno uporabljati zgolj partizansko taktiko. Koroška ni poznala brigad, poznala je le partizanske odrede. Teren je bil na Koroškem popolnoma neprikladen za brigade. Zato je bilo treba imeti le manjše in gibčne edinice. Ker je Slov. Koroška izrazito tranzitno ozemlje in ker sta tekli po tem ozemlju dve glavni zvezi z Italijo in Balkanom, so partizani mnogo naporov vložili v sabotažne akcije. Zaradi sabotaž. akcij se je zmogljivost proge Celovec-Dravograd znižala za četrtino. Ceste preko Ljubelja in preko Jezerskega so bile stalno pod partizanskim ognjem. Za čuvanje teh komunikacij so morali Nemci uporabiti ogromno število vojaštva. Partizanske sabotažne akcije so segle celo na progo Beljak-Špital, visoko na sever od Celovca do Gradca.

Sovražniku ni uspelo, da bi s provokacijami in uvoženimi belo- in plavogardističnimi agitatorji zmedel koroške Slovence in razbil OF. Trdnost OF na Slovenskem Koroškem je še posebno utrdila izjava maršala Tita o jugoslovanskih narodnih mejah. Vest o tej izjavi se je prenesla na Koroško v jeseni 1944 in je šla od vasi do vasi, od človeka do človeka. Po vseh koncih in krajih so bila ilegalna zborovanja, ki so z njih pošiljali zavedni koroški Slovenci resolucije maršalu Titu. Na resolucije so se podpisovali ljudje s pravimi imeni, kljub temu, da je bila nevarnost, da padejo te resolucije v sovražnikove roke in bi se potem sovražnik kruto maščeval nad njimi. Ko je šlo za pripadnost Slovenske Koroške, so ljudje pozabili na strah. Velika zborovanja so bila v neposredni bližini, pol ure stran od najnevarnejših nemških postojank. Val zborovanj in konferenc je sedaj podobno kot ob AVNOJski kampanji zajel vse predele Slovenske Koroške.

Izjava maršala Tita je najprej do kraja onemogočila vse tiste spekulante, ki so koroškemu ljudstvu govorili, naj se ne udeležuje borbe, ker bo preveč žrtev. Med zastopniki politike čakanja in sredinci je nastala ostra ločitev. Vsi pošteni koroški Slovenci so se odločili za Tita.

ZIMA 1944/1945

Tak je bil približno vojaški politični položaj na Slovenskem Koroškem pred zimo 1944/45. Ta zima pa je bila najhujša preizkušnja za slovenske partizane na Koroškem. Sneg je zapadel v višjih legah tudi do dva metra visoko. Partizani niso mogli do svojih zakopanih rezerv orožja, municije in druge vojaške opreme. Tudi kurirske zveze so bile izredno slabe. Zaradi nemških zased je na kurirski liniji Železna Kapla-Sele-Podklošter v tej zimi padlo 50 kurirjev. Ilegalni politični delavci so se zelo težko gibal. V tej zimi je popadalo preko 40 političnih aktivistov na Koroškem, skoraj samih najstarejših partizanov. Ostali so se obdržali s tem, da so jih ljudje skrivali po hišah in skednjih, brisali sledove za njimi in jim sploh nudili največjo pomoč. Brez te vsestranske pomoči bi padlo še več najboljšega političnega naraščaja na Slovenskem Koroškem.

Medtem je pripravljaval sovražnik splošno ofenzivo. Vse priprave in potek ofenzive dokazujejo, da je hotel sovražnik v tej zimi partizane popolnoma uničiti, ne pa morda samo zajeti njihovega delovanja. Osvobodilnemu gibanju je bil sicer s to ofenzivo zadan občuten udarec, zlasti na severni strani Drave. Vendar je imel sovražnik neprimerno večje izgube v ljudeh in materialu. Poglavitnega namena svoje ofenzive pa ni dosegel. Partizani so na Koroškem vztrajali in ostali povsod, kjer so bili že pred ofenzivo.

Nov polet partizanskega gibanja se je začel na pomlad 1945. Partizanske edinice, ki so v ofenzivi utrpeli izgube na moštvu, so se hitro izpopolnile

z novimi prostovoljci. V tem času so Nemci pričeli organizirati enote »Volkssturme«. Toda ta zadnji poskus je na Slovenskem Koroškem popolnoma spodletel. Velik del čet Volkssturme na Slovenskem Koroškem je z orožjem vred prešel k partizanom.

Po zlomu hitlerjevske Nemčije so slovenski partizani za nekaj tednov zasedli del Slovenske Koroške in ga osvobodili tisočletnega nemškega jarma. Kljub še vedno močnim nemškim silam in kljub kopičenju najrazličnejših kvizlinških enot, ki so bežale iz Jugoslavije, so se mogli veseliti slave zmagovalcev nad Nemci in osvoboditeljev rodnih koroških bratov. Popolne zasedbe vsega slovenskega ozemlja na Koroškem pa niso mogli doseči, ker so prej od jugozahodne strani iz Italije in Kanalske doline prišle zavezniške enote. Njim je bilo po sporazumu med velikimi tremi določeno, da ob zlomu Nemčije okupirajo Avstrijo v starih republiških mejah. Zato je mogla biti partizanska zasedba v takratnem položaju samo začasna. Dne 21. maja so se po ukazu jugoslov. vojaškega poveljstva začeli slovenski partizani umikati iz krajev, ki so jih napojili s svojo srčno krvjo. V nekaj dneh so se umaknili do stare jugoslovansko-avstrijske meje, ne da bi se Jugoslavija odpovedala svojim zahtevam po osvoboditvi in priključitvi Slovenske Koroške k Jugoslaviji.

Boj koroških Slovencev za svobodo in zedinjenje z vsemi rodnimi brati, boj za popravo vseh krivic, ki so jih storili Slovincem v zadnjih sto letih, je bistvo vsega boja za rešitev koroškega vprašanja. Nemci so ga v nešteti knjigah že zapečatili in pokopali Zunanjemu svetu so ga zlobno in lažnivo prikrižali, doma pa so Slovence zatirali, jih potujčevali, v protinacistični vojni pa ubijali in preseljevali na veliko. Toda s tem, da so Slovence preganjali, ni bil problem rešen, in s tem, da so ga v knjigah omalovaževali, ni bil neaktualen. Prav s tem, da so o njem tako ali tako nenehno govorili in o njem pisali debele knjige, so sami neprenehoma dokazovali, da problem v resnici ni rešen. Še več.

Vprašanje je raslo in preraslo nemško moč. V protinacistični vojni so nastopili tudi na Koroškem partizani, ki jih ni bilo mogoče ukrotiti. Oni so zmagali in z njimi je zmagalo slovensko ljudstvo na Koroškem. Rešitev koroškega vprašanja v slovenskem smislu pomeni zato zmago pravice, zmago vesti.

(Po Dušanu Pirjevcu-Ahacu, polkovniku Narodno osvobodilne vojske in koroškem partizanu.)

Črtomir:

Iz sužnosti narod naš vstaja!

To pesem je napisal Jože Serajnik, kmet iz Svaten, in jo izročil partizanom med narodnoosvobodilno borbo leta 1944. Bila je natisnjena v partizanski tehniki in uporabljena kot letak.

Na sredi Celovca kip čuden stoji
in nemški se zmaj imenuje —
že tisoč let našemu ljudstvu grozi,
nad rajo slovensko kraljuje.

Stoletja že žre našega naroda cvet,
otroke nam naše požira —
nikdar nima dosti in — znova spet
žrelo požrešno odpira.

Pa dnevi so šteti tej divji zverj,
premagana njena bo sila,
ne bo več pila slovenske krvi,
v njej sama se bo utopila!

Pod sivo Peco vstaja Matjaž,
dvignil bo našo zastavo —
zajahal bo vranca in dvignil meč,
strl zverini bo glavo!

Iz sužnosti Zala vrnila se bo,
objela spet ženina Mirka —
Slovenska Koroška združila se bo
pod varstvom junaka Tita!

O, bratje, svobode prihaja dan,
na vzhodu se zarja porajal
Pregnan bo odtod vsak fašist in tiran,
IZ SUŽNOSTI NAROD NAS VSTAJAJ!

Slovenski tisk v narodnoosvobodilni borbi na Koroškem

France Vičan:

Pravljica o svobodi

Pa še taka nepotrebna pravljica, bo kdo rekel. Toda, navsezadnje, nikomur ne bo škodilo, če jo sliši. Zdi se mi, da so njene neme črke prišle iz dežele Resničnosti.

Živel je — seveda pred davnimi časi — mogočen vladar Tiran. Njegov poklic je bil, da je vladal. Priznati se mora, da je svoj poklic opravljal z dostojanstveno strogostjo. Bil je vladar mnogih plemen in narodov. Mogočnost njegove države je vzbujala spoštovanje daleč naokrog. Na njegovem dvoru so bile zbrane najodličnejše dame — Prevara, Laž, Krivica in še mnogo drugih. Tiranovi ministri so bili sami stari plemenitaši: predsednik vlade je bil n. pr. grof Rop, minister za vojsko pa general Profit. Najodličnejše plemstvo v deželi je spadalo v rodbino Bogatin. To plemstvo je imelo v rokah vso oblast; v njegovih rokah je bila zemlja, tovarne in vsa rudna bogastva.

V Tiranovem carstvu pa je živel tudi ljudstvo. Carstvo je imelo staro, častljivo ustavo, po kateri je ljudstvo smelo delati. To je bila nekakšna zapisana pravica, ki so jo neštevilni orožniki, policisti in ovaduhi skrbno čuvali. Kdor ni pripadal plemstvu, se ni smel izogniti delu. Vse je moralo garati za blagorodno rodbino Bogatin in za drugo nižje plemstvo. Ustava Tiranovega carstva pa je imela samo to pomanjkljivost, da je ljudstvu zagotavljala dolžnost do dela brez pravice do življenja. To pomanjkljivost je prvi javno obsodil sin trpečega ljudstva — Borec. Kar sredi Tiranove prestolnice je imel velik govor pred množico. (Povedati je treba, da je tedaj še vladala »demokracija«). In v svojem govoru je postavil nezaslišano zahtevo: zahteval je, da postane novi vladar nepoznana dekla — Pravica. To je vsekakor dišalo po upor.

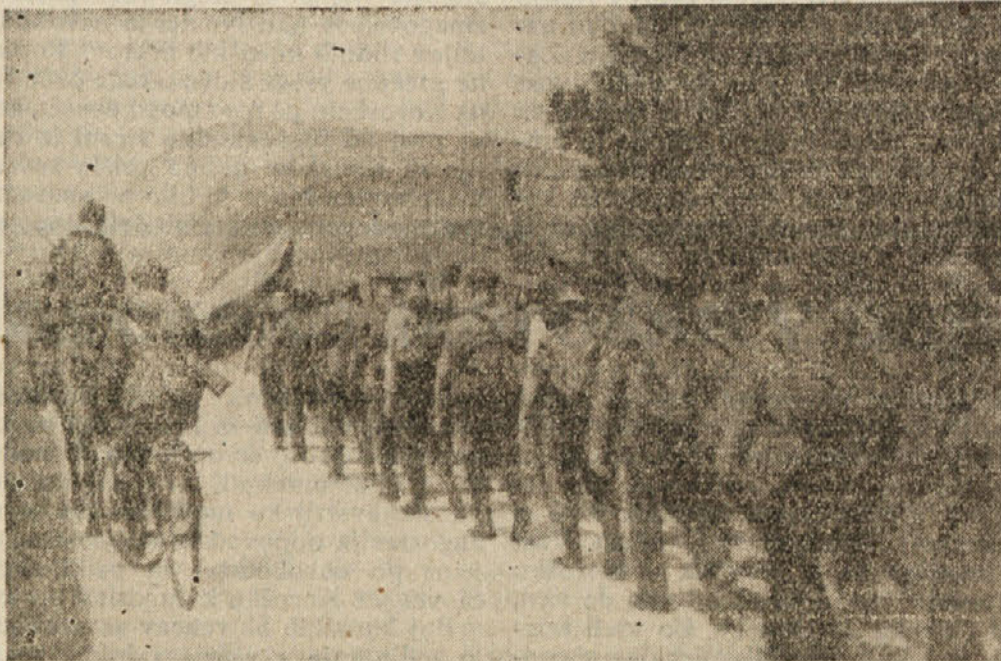
Nepopisno je bilo razburjenje na dvoru. Mogočni Tiran ni mogel ne jesti, ne spati. Vlada je imela dolge, utrudljive seje. Na koncu je izdala poročilo, v katerem je bilo rečeno, da po uradnih ugotovitvah v Tiranovem carstvu ni nobenega bitja z imenom Pravica in da takega bitja tudi ni v državah, ki imajo s Tiranovim carstvom prijateljske pogodbe. Vlada je nato izdala še potrebne ukrepe, da bi preprečila nemire. Za sinom trpečega ljudstva Borcem je poslala policijsko tirnico.

Borca je vlada kratkomalo proglasila za izdajalca. Ljudstvo je strme bralo plakate, kjer je bila beseda »izdajalec« natiskana z ogromnimi črkami. Bolj pogumni so pričeli glasno mrmrati. V oddaljenih pokrajinah so nastali celo delavski nemiri, tako da je moral Tiran poslati nekaj polkov, da bi delali red in mir. Toda tudi glavno mesto je bilo nenavadno nemirno. Lepega dne ni bilo nobenega delavca več na delo. Tovarniški dimniki niso več puhali svojega dima proti modremu nebu. Skratka, nekaj je viselo v zraku.

Borec pa je medtem hodil od hiše do hiše in govoril ljudem. Govoril jim je o Pravici, ki edina sme vladati delovnemu ljudstvu. Čeprav ga je iskala vsa Tiranova policija, vsi zasebni detektivski uradi in je rodbina Bogatin obljubila koš zlatnikov tistemu, ki ga ujame, je bil Borec v vsej deželi popolnoma varen. Ljudje so mu gostoljubno nudili kruha in zatočišča. Z odprtimi srci so poslušali njegove besede in čim dalje več pesti se je preteče dvigalo proti Tiranovemu gradu.

Neki dan je bilo vse prostrano Tiranovo carstvo nenadoma posejano z letaki. Na letakih je bil proglas Borca vsemu delovnemu ljudstvu, da bo pripeljal v deželo svojo nevesto Svobodo in da bo po njenem prihodu prevzela vlado Pravica, Tiran pa bo vržen s prestola. Ta proglas je med ljudstvom sprožil neskončno veselje. Tiranovega dvora, plemstva in zlasti blagorodne rodbine Bogatin se je polastil silen

strah. Vlada je zasedala ves dan in vso noč. Nazadnje je sklenila, da je treba na vsak način preprečiti prihod Svobode v deželo. V ta namen so vse meje hermetično zaprli, Tiranovi polki pa so zasedli mejo okrog in okrog države, tako da bi se niti miška ne mogla vtihotapiti v Tiranovo carstvo.

Slovenski koroški partizani na pohodu

Tiran in njegovi pajdaši so zdaj pokazali vso svojo moč. Po vseh cestah so križarile patrolje, pregledovale ljudem osebne izkaznice in potna dovoljenja. Vso državo so razdelili na več con in za vsako cono je moral policijski komisariat izdati posebno dovoljenje. Kraje, kjer so si ljudje posebno želeli prihoda Svobode, so proglasili za zaporne cone, za katere je bilo treba dovoljenje Tirana samega. Vlada je izdala velikanske vsote denarja za tiskanje velikih plakatov.

Vsak dan so kaj novega prepovedali. Prvi dan je izšla prepoved manifestacij za Svobodo. Kdor bi javno izražal svojo naklonjenost ali celo ljubezen do Svobode, bo kaznovan po vojaškem zakonu. Naslednji dan je policija izvohala, da nosijo ljudje posebne znake, ki predstavljajo Svobodo. Takoj je bilo prepovedano nošenje

teh znakov in s strogimi kaznimi so zagrozili tistim, ki bi te prepovedi ne upoštevali. Tretji dan so izobesili plakat, kjer je stalo: **Pozor! Misli ti je prepovedano!** Vojaška sodišča so imela ogromno dela. Kljub strogim prepovedim se je namreč zelo mnogo ljudi pregrešilo proti Tiranovim ukazom. Ljudstvo je še nadalje prirejalo manifestacije Svobodi in nosilo njene znake. Največ pa jih je bilo obsojenih zato, ker so kljub najstrožji prepovedi mislili,

Tako gradijo in delajo v državi, kjer vlada delovno ljudstvo

Jugoslovanski narodi so 1941. leta stopili v borbo proti zavojavelcem z zavestjo, da borba za popolno narodno osvoboditev pomeni tudi boj za osvoboditev od domačih in tujih izkoriščevalcev. Delovno ljudstvo se je zavedalo, da bo nova državna ureditev prvi korak k osvoboditvi od izkoriščevanja.

Narodnoosvobodilni odbori, ki so se ustanavljali na osvobojenem ozemlju, so bili prva, osnovna oblika nove ljudske države. Ta oblika se je razvijala, oblast se je predajala predstavnikom ljudstva in iz vojne je izšla nova Jugoslavija, ki je izgubila vse tisto, kar je bilo značilno za staro državno upravo. V Jugoslaviji ni prišlo samo do spremembe vlade ali režima. Izvršena je bila globoka, temeljita sprememba v nosilcu državne oblasti. Oblast je prevzelo v svoje roke delovno ljudstvo. To je prva in glavna pridobitev narodno osvobodilne borbe.

Značaj oblasti in značaj gospodarstva pa sta čvrsto povezana med seboj. Zaradi tega se je s spremembo oblasti spremenil tudi značaj jugoslovanskega gospodarstva. Sporedno z oblastjo delovnega ljudstva je rastlo tudi novo gospodarstvo. Državni sektor gospodarstva, ki so ga prej upravljali kapitalisti, je prišel pod upravo delovnega ljudstva in je postal v polnem smislu besede občeljudska imovina. Tudi združništvo se je preosnovalo in si postavilo nove temelje. Znebilo se je vpliva denarnih mogetcev in veleposestnikov in se naslonilo na državni, to je na sektor občeljudske imovine. Poleg teh dveh sektorjev gospodarstva je ostal še privatni sektor. Privatni sektor se razvija pod normalnimi pogoji s tem, da je pod nadzorstvom države, ki ga po možnosti vključuje v načrtno gospodarstvo.

Se ena pridobitev narodno osvobodilne borbe je uresničena v novi Jugoslaviji. To je bratstvo jugoslovanskih narodov. Svojo samovlado so prejšnji režimi opirali na vr-

bove poedinih narodov, narodom samim pa niso dali nobenih pravic. Nasprotno, skušali so med njimi povzročiti trenja, da bi si tako olajšali svoje protiljudsko vladanje. V skupni borbi proti fašizmu pa so jugoslovanski narodi dobili vse svoje pravice, utrdili medsebojno povezanost in dokazali, da hočejo živeti v skupni državi v bratstvu in enotnosti.

To so glavne pridobitve, s katerimi je izšla iz vojne nova Jugoslavija. Samo taka, korenito spremenjena Jugoslavija je bila v stanju, da je takoj po osvoboditvi začela popravljati škodo, ki sta jo povzročila okupator in vojna, ter grehe, ki jih je zapustila preteklost.

OBNOVA INDUSTRIJE IN RUDARSTVA

Zalostno je bilo stanje, ki je vladalo v Jugoslaviji ob njeni osvoboditvi. Država je bila opustošena, industrija uničena ali poškodovana, promet prekinjen, kmetijstvo obubožano in oropano. Vseposod so se kazale posledice okupatorjeve strahovlade in vojne.

Velik naloge so bile pred jugoslovanskim ljudstvom.

Predvsem se je morala obnoviti industrija. Od nje je bilo odvisno vse drugo, obnova vsega gospodarstva in prometa, oskrbovanje gospodarstva z osnovnimi sredstvi za proizvodnjo, oskrbovanje ljudstva z izdelki za potrošnjo. Škoda, ki jo je okupator povzročil v industriji, je bila ogromna. Samo vrednost uničenih ali poškodovanih industrijskih naprav, objektov in strojev je znašala več ko 6 milijard dinarjev. Vrednost odpeljanih ali uničenih surovin in polizdelkov pa je presegla 16 milijard dinarjev.

Jugoslovansko ljudstvo se ni ustrašilo težav. S čudovitim delovnim zagonom se je lotilo obnove in že v nekaj mesecih po osvoboditvi doseglo velike uspehe. Konec leta 1945 je obratovala skoraj vsa jugoslo-

Leto ali kaj je trajalo obsedno stanje. Tedaj so se zbrali vsi velikaši Tiranovega carstva, da bi ukrenili nekaj takšnega, kar bi ljudstvo pomirilo in ga pripravilo do tega, da ne bi več pričakovalo Svobode in Pravice. Odlični dami Prevari je tedaj prišlo na misel, naj bi dala vlada ljudstvu nekaj obljub. Tiran je na to pristal in vse tiskarne v državi so noč in dan tiskale same obljube. Tisoč in tisoč ton najlepšega barvastega papirja je šlo samo za tiskanje najrazličnejših obljub. In potem so uradniki raztresali te obljube po vsej državi. Priznati je treba, da so bile vse obljube lepe. Tiran je namreč ljudstvu zagotovil, da je popolnoma enakopravno, in da bo dobilo še marsikaj, seveda pod pogojem, da naposled preneha pričakovati Svobodo.

Odkar so ljudje pričakovali Svobodo, so se posmihali vsem prepovedim. Obljub, ki jih je ležalo vse polno na cestah, ni nihče pogledal. Vse je čakalo, kdaj se vrne Borec in da znamenje za upor.

Neki dan pa je bilo že vsem dovolj. Ljudstvo in vojska sta bila lačna in vojaki niso hoteli več stražiti meje. Ljudstvo je pričelo trgati Tiranove plakate in nenadoma se je raznesel glas, da je Borec že prekorajčil mejo in da vodi s seboj dolgo pričakovano Svobodo. V časopisih je vladala prava anarhija. Eni so še objavljali Tiranove proglase, naj ljudstvo obdrži red in mir in naj ne naseda hujskačem, drugi pa so brali, že samo liste, ki jih je izdajal Borec. Po ulicah so korakali oboroženi delavci, nastajala je nova vojska, ki se ji je po begu Tiranovih oficirjev pridružila tudi redna vojska. Vse je šlo tako hitro, da so časopisne novice v nekaj urah zastarele. In v nekaj dneh je uradno glasilo nekdanjega Tiranovega carstva prineslo na prvi strani vest z rdečimi črkami: **Svoboda je v deželi!** V glavnem mestu pa je vihralo na tisoče in tisoče zastav, ki so pozdravljale vladarico čisto nove države — Pravico. Kaj bi še naprej pravili?

Saj vsakdo ve, da je v takšni deželi, kjer sta doma Pravica in Svoboda, srečno življenje.

vanska industrija. V letu 1946 pa so nekatere industrijske panoge že prekorajčile predvojno proizvodnjo. Uspehi, ki jih je jugoslovanska industrija dosegla v tem letu, so najbolj izraženi v številkah. Tako je na primer tekstilna industrija presegla proizvodnjo iz leta 1945 za 50 odstotkov, pri tem prihranila v potrošenem materialu 32 odstotkov in zmanjšala proizvodjalne stroške za 42 odstotkov. S temi uspehi je tudi prekorajčila predvojno proizvodnjo. Podobne uspehe so dosegle tudi druge panoge industrije.

Pred vojno je imela Jugoslavija 188 premogovnikov, ki so proizvajali okoli pol milijona ton premoga na mesec. Okupator je med vojno v premogovnikih ropal jugoslovansko bogastvo rude, ne da bi pri tem skrbel za obnovo rudniških strojev in naprav. Ob zlomu je zapustil rudnike uničene, zalite z vodo, z razbitimi napravami. 65 odstotkov rudnikov je bilo po vojni v nerabnem stanju. Škoda je znašala preko pet in pol milijard dinarjev. Vendar je jugoslovansko ljudstvo obnovilo v najkrajšem času 80 odstotkov rudnikov. Obnova se je pričela v rudnikih, ki dajejo največjo proizvodnjo, da je bilo tako zadoščeno najnujnejšim potrebam. V letu 1946 je proizvodnja rjavega premoga prekorajčila proizvodnjo leta 1945 za 177 odstotkov, črnega premoga za 367 odstotkov in lignita za 175 odstotkov. V tem letu je bil premog v Jugoslaviji že v prosti prodaji.

OBNOVA PROMETA

Prav tako hitro kakor industrijo in rudarstvo je jugoslovansko ljudstvo obnovilo tudi promet. Okupator je pri svojem umiku neusmiljeno uničeval železnice, ceste, mostove. Od 10.723 km predvojne železniške mreže je uničil 6.140 km. Od 86.70 m skupne dolžine železniških mostov je razrušil 51.500 m. Vse to je bilo treba v najkrajšem času obnoviti, da se je lahko vzpostavi-

Tako smo tekmovali za priključitev k Jugoslaviji

Prav je, da pregledamo uspehe, ki smo jih dosegli v dvomesečnem tekmovalju za priključitev k Titovi Jugoslaviji. Na vseh področjih smo podvojili svoje delo, strnili svoje sile in stopnjevali borbenost. Že zgodovina narodno osvobodilne borbe je dokazala, da mali narodi lahko z uspehom vodijo boj za svojo osvoboditev proti neštevilnemu in najbolj brezobzirnemu sovražniku, če stopijo v nepremagljivo fronto svobodoljubnih narodov. Brez tega ni mogoč uspešen boj proti fašizmu.

V narodno osvobodilni borbi je doživel svoj preporod ves slovenski narod, ne glede na vsiljene meje. Tudi koroški Slovenci smo stopili v fronto svobode in dokazali kot edini znotraj velikonemškega rajha, da smo politično zreli in da nočemo biti več drobiž za poravnavanje imperialističnih računov. Pot oborožene osvobodilne borbe je prebudila v nas nove sile. Te sile so tista trdna osnova, na kateri nadaljujemo danes boj za dokončno osvoboditev, da uresničimo izročila naših borcev partizanov.

Prav tako kot v tistih časih, ko je nacistični bes povzročil množično izseljevanje, preganjanje in načrtno uničevanje našega ljudstva na Koroškem, tako je tudi sedaj dvignila svoj prapor Osvobodilna fronta. Pred dvema mesecema je poklicala vse slovensko ljudstvo k tekmovalju. To tekmovalje ni bilo nič drugega kot nada-

ljevanje naše oborožene borbe, kajti obe obliki sta imeli za svoj poglavitni in končni namen: priključitev k Titovi Jugoslaviji.

Koroški Slovenci so se v množicah odzvali pozivu svoje preizkušene politične voditeljice. Bil je to množičen odziv, bil je nova manifestacija borbene odločnosti naših vasi in središč. V sleherni vas ob jezikovni meji, na zapadu in na vzhodu ter severno in južno od Drave, povsod je tekmovalje za priključitev prineslo novo življenje. Pri tem ne smemo pozabiti, da se je pričelo tekmovalje v času, ko je bila vsa dežela pokrita z debelim snegom in ko v vsej deželi ni bilo skoraj nobenega prometa, kar je tako značilno za razvoj obnove v sedanji Avstriji. Kljub tem težavam so pričele tekmovalje med seboj vse narodne in množične organizacije, vsi okrajni, občinski in krajevni odbori Osvobodilne fronte.

Tekmovalje je pričelo tudi glasilo koroških Slovencev »Slovenski vestnik«, ki je pričel izhajati dvakrat namesto enkrat na teden. Njegovo pogostejše izhajanje je po eni strani poudarilo važnost tega tekmovalja, na drugi strani pa je list stopnjeval svojo borbenost ter zlasti z doslednim in brezkompromisnim pisanjem veliko pripomogel k temu, da je združil vse zdrave sile slovenskega naroda na Koroškem.

Tekmovalje je razgibalo Slovensko Koroško

Za uvod v tekmovalje so bile povsod okrajne konference, ki so pripravile načrte. Zunanji znak politične razgibanosti, ki jo je tekmovalje takoj v začetku povzročilo, so bile velike množične proslave, posvečene spominu padlih borcev partizanov in velikim možem. Te proslave so bile množične, vseljudske manifestacije. Najsi je bila njihova oblika kulturni miting ali posmrtna počastitev padlih, osnova vseh proslav je bila ena: rasla je iz hotenja in neomajne volje koroških Slovencev, da dosežejo priključitev v Titovi Jugoslaviji. V Brnci je bila proslava Majarja Ziljskega, v Št. Jakobu počastitev padlih borcev; bil je koncert posvečen kmečkemu pesniku Drabosnjaku; v Velikovcu je bila proslava največjega slovenskega pesnika Prešerna, v Pliberku pa kulturni miting na čast pisatelju Prežihovemu Vorancu; v Dobrli vasi je bila Kutejeva proslava, v Železni Kapli pa prireditve posvečena komandantu I. koroškega bataljona Francu Tavčmanu-Lenartu. Te prireditve niso bile edine. Vse pa so zaorale nove brazde v dnevnem političnem življenju.

Tisoči so manifestirali, razkrinkava-

li laži in korenine novega fašizma. V tej borbi so bili razkrinkani mnogi Hitlerjevi sodelavci na Koroškem. Enega od njih, deželnega glavarja, je pravkar pretekla doba že odnesla. Ostali pa še vedno delajo po navodilih svojega nekdanjega gaulajterja, ki zdaj čaka na sodbo narodov Jugoslavije.

Hkrati z velikimi prireditvami, ki so jim denašnje oblasti postavljale najraznovrstnejše ovire, je Slovenska Koroška vsestransko tekmovala za notranjo utrditev svoje organizacije OF. S tem v zvezi so bila prizadevanja za vsestransko izpopolnitev znanja naših aktivistov in za ustvaritev široke ljudske prosvete. V skupnem delu množičnih organizacij — Zveze mladine, Slovenske prosvetne zveze, Antifašistične fronte žena, se je dnevno v podrobnem delu ustvarjalo množično prosvetno gibanje. Začetna oblika tega dela so bili bralni večeri »Slovenskega vestnika« in »Mlade Koroške«. Velik napredek je bil dosežen z jezikovnimi tečaji. Prirejani so bili tudi tečaji, ki so obravnavali gospodarska, politična in prosvetna vprašanja današnje dobe.

Polet mladine in pionirjev

Pri tem moramo poudariti, da so tečaji v precejšnji meri zajeli tudi naše najmlajše, naše pionirje, ki se niso ustrašili groženj sedanjih avstrijskih varnostnih organov. Mnogi organi so namreč smatrali in še sratrajo, da služijo demokraciji, če hodijo od staršev do otrok ter jih z raznimi zasliševanji strašijo. To se je n. pr. pripetilo v šentjakobski občini.

Kakor so naši najmlajši v svojih pionirskih skupinah tekmovali s svojimi posebnimi pionirskimi dnevi, tako je tudi vsa mladinska organizacija in hkrati z njo vse slovensko ljudstvo manifestiralo na viden način svojo narodno zavest. Postavljanje slovenskih napisnih tabel in kažipotov je manifestacija proti tistim krivicam, ki jih je zagrešila v sloven. deželi dolgoletna germanizacija. Ta nedolžna in slehernemu količjak kulturnemu človeku samo po sebi umevna zahteva po slovenskih napisih je odkrila in potrdila našo ugotovitev, da je na Slovenskem Koroškem izredno veliko nevarnih nacističnih elementov, ki v svojem šovinizmu ne poznajo nobenih meja.

Kljub uradnim zagotovilom svetovni javnosti o vseh pravicah, ki jih ba-je uživajo koroški Slovenci, kljub stalnim svečanim izjavam o nepristranosti avstrijskih oblasti, je ta nedolžna in za demokracijo osnovna zahteva slovenskega ljudstva po dvojezičnih napisih naletela na sovražen odziv pri nacistih, pri varnostnih organih, pri lokalnih avstrijskih in naposled še pri britanskih okupacijskih oblasteh. Najprej so nacisti ob podpori varnostnih organov odstranjevali slovenske napise, nato so avstrijske krajevne oblasti slovenske napise uradno odklonile in končno so okupacijske oblasti postavljale slovenskih napisnih tabel in kažipotov označile kot kaznivo dejanje.

Poleg že omenjenih množičnih organizacij se je zelo povečala dejavnost Kmečke zveze, ki je razen več zborovanj priredila še strokovne tečaje. Splošno razgibanost kažejo poročila o tekmovalju, samostojno tekmovalno glasilo velikovškega okraja in mladinski stenski časopisi po vseh okrajih. Seveda bi bilo napačno, če bi poudarjali samo, koliko smo pridobi-

li novih članov za Osvobodilno fronto, koliko je bilo sestankov, tečajev, prosvetnih prireditev, stenskih časopisov, mladinskih udarniških ur, pionirskih prireditev ter sestankov mladine, OF in AFŽ! Vendar lahko ugotovimo, da je vsa raznovrstna dejavnost naših organizacij v splošnem lep

Dr. Franc Petek,

predsednik Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško

doprinos k skupni borbi za osvoboditev in, kar zadeva število samo, ne sporen dokaz našega narodnega prebujenja in moč slovenskega ljudstva na Koroškem.

Kot mejnik v našem tekmovalju lahko postavimo plenum Osvobodilne fronte, naš odločni in enotni parlament, najvišji organ slovenskega ljudstva na Koroškem. Plenum Osvobodilne fronte je položil nove temelje za našo dosledno borbo v sedanjem razdobju. Kljub zakletim sovražnikom našega naroda, kljub nacističnim zasleplencem in raznim »Wurffkommand« in kljub reakcionarnemu tisku, ki z raznimi klevetami hujska in vzpodbuja k nasilju nad Slovenci, je tekmovalje v svojem prvem razdobju doseglo častne in razveseljive uspehe.

Za svobodo besede in za našo zastavo

V drugi polovici našega tekmovalja smo morali hkrati pričeti borbo za osnovne človeške pravice — za svobodo govora in zborovanja. Pričeti smo morali borbo za simbol naših vojnih naporov proti fašizmu — za našo narodno zastavo. Ne čudimo se, če naša zastava ne ugaja ljudem, ki so obremenjeni z nacistično preteklostjo. Z žalostjo pa moramo ugotoviti, da prav v sedanjem razdobju naše osvobodilne borbe naši bivši zavezniki niso hoteli biti naši zavezniki. Britansko vojaško sodišče je obsodilo naše prvoborce — partizane, ker so nosili protifašistično zastavo. Kljub prepovedim in zaporom in novim žrtvam pa kaže naše tekmovalje nadaljnje uspehe.

Splošen val ogorčenih protestov, ki je segel v najoddaljenejšo slovensko vas na Koroškem, kaže rastoči in neuklonljivi odpor koroških Slovencev proti kakršnemu koli novemu zatiranju. Tekmovalje se nadaljuje. Bila so velika zborovanja izseljencev. Z nešteti sestankov pošilja ljudstvo resolucije in brzojavke ter protestna pisma na merodajne forume, ki so po načelih Atlantske listine odgovorni za zaščito slovenskega ljudstva in za njegovo osvoboditev. Gladovna stavka naših obsojenih tovarišev v ječah pa trka na vest Evrope in vsega sveta.

Kot obračun tekmovalja lahko ugotovimo: mobilizirali smo vnovič nove sile, razkrili smo korenine reakcije in fašizma ter stopili v strnjeno fronto za tiste temeljne demokratične pravice, za katere se padali slovenski koroški partizani in za katere se bo slovenski narod na Koroškem boril do zmage.

Pota, ki smo jih izhodili in preizkusili v teku osvobodilne borbe, ostanejo tudi nadalje naša pota. Samo ona nas lahko privedejo in nas bodo privedla k cilju, ki smo si ga postavili, to je k osvoboditvi in združitvi vsega slovenskega naroda v okviru Federativne ljudske republike Jugoslavije.

E. Kardelj

Osvobodilna fronta je dala slovenskemu narodu silo, kakršne še nikdar v preteklosti ni imel! Osvobodilna fronta mu je dala to moč zaradi tega, ker je združila njegove sile in zaradi tega, ker je globoko demokratična, globoko ljudska, globoko svobodoljubna in napredna v svoji idejni vsebini.

E. Kardelj

Seja Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško v Celovcu

teh dežel v Evropi predvsem na račun slovanskih dežel, ki so se bolj trdno kakor druge odločile za notranjo demokracijo in za pravičen mir v svetu.

Ali lahko slovanski narodi, ki imajo za seboj dolgotrajne zgodovinske iz-

Današnja solidarnost slovanskih narodov

Po Oktobrski revoluciji so bili glavna ovira za sodelovanje slovanskih narodov reakcionarni režimi v ostalih državah. Nosilci teh režimov so vodili sovražno politiko do Sovjetske zveze. Sovražili so velike pridobitve ruskega naroda in pripravljeni so bili skleniti zveze tudi s črnim vragom, samo da bi preprečili zmago in razvoj resnične demokracije v svojih deželah. Naši slovanski narodi so morali drago plačati tako politiko! Med vojno in neposredno po vojni so slovanski narodi, ki so si pridobili izkušnje v preteklosti, zlasti pa v tej vojni, odstranili iz svojih domov mnoge ovire takega sodelovanja, odstranili režime, katerih politika je izpodkopavala njihovo neodvisnost. Danes so v vseh teh državah odstranjene temeljne ovire za popolno medsebojno sodelovanje.

Zato moramo kot značilno potezo današnjega sodelovanja med slovanskimi narodi vzeti to, da gre za sodelovanje svobodnih demokratičnih držav, za sodelovanje, ki ne gre za cilj, da bi spravilo ta ali oni slovanski narod pod vpliv drugega slovanskega naroda, ampak za vzajemno pomoč v primeru nevarnosti in vsestran-

Slovanska vzajemnost - najmočnejša opora miru in neodvisnosti narodov

Sodelovanje in boj slovanskih narodov in držav podpirata in krepijo boj za neodvisnost drugih narodov in držav. Sodelovanje slovanskih narodov nima namena, da bi vtopili v »slovanskem morju« kak narod ali kako državo, ampak ima poleg drugih tudi ta namen, da podpre borbo drugih narodov za narodno in državno neodvisnost. Če ne bi bilo tako, se to sodelovanje ne bi moglo imenovati napredno in demokratično.

Zato je boj slovanskih narodov za medsebojno sodelovanje prav za prav eden najmočnejših stebrov svetovnega boja za mir in demokracijo. Ne moremo si danes zamisliti ohranitve miru v Evropi, pa tudi ne v svetu brez aktivne vloge slovanskih držav. Še več, slovanski narodi, njihovo sodelovanje, njihova enotnost, sloga in napredek so danes najkrepkejša opora miru in neodvisnosti narodov.

Slovanski narodi se bojujejo v svojih deželah za demokracijo, ker hočeja napredovati in biti svobodni v vsakem oziru. Brez močne in dosledne demokracije bi postali prav tako kot v zadnji vojni plen imperialistov ali pa drobni za njihovo medsebojno obračunavanje. Slovanski narodi stopajo v tako fazo zgodovinskega razvoja, ko bo vsak narod dovolj močan, da bo očistil svojo hišo izmečkov, ki bi ga radi zapeljali na pot suženjstva in pokornosti imperializmu. Slovanski narodi so siti temne preteklosti in

Stvar Slovanov je danes stvar vsega naprednega človeštva

Slovanski narodi s SZ na čelu stopajo kot prvi v borbi za mir in demokracijo. S pomočjo SZ so raztrgali verige imperializma, tako tujega kakor svojega lastnega. Njihov boj, ki je raztrgal verige imperializma, ima ogromen mednarodni pomen. Ta boj odstranjuje mnoge zapreke, ki so na potu svobodnemu razvoju narodov, ta boj bistveno spreminja razmerje sil med demokracijo in imperializmom na svetu.

Borba slovanskih narodov za mir in demokracijo bo uspešna kljub velikanskim težavam, ki jim jih povzročajo reakcionarne sile iz inozemstva. Slovanskih narodov ne more nobena sila več ustaviti na njihovi poti k srečnemu življenju svobodnih in neodvisnih narodov. Slovanske narode vodi močna Sovjetska zveza, s katere usodo so slovanski narodi zvezali svojo

kušnje in strašne izkušnje te vojne, mirno gledajo na vse to? Razume se, da ne. Zato je postalo njihovo vsestransko medsebojno sodelovanje danes življenjska potreba in zgodovinska nujnost.

sko medsebojno zблиževanje med narodi, ki imajo mnogo skupnih potez v jeziku in običajih in katerim je zgodovina zadajala podobne težave in postavila pred nje podobne naloge.

V preteklosti so se bali drugi narodi sodelovanja slovanskih držav in narodov. Drugi narodi so občutili takozvani panslavizem kot nevarnost za svoj svobodni razvoj. V tem oziru so imeli prav. Popolnoma drugačna stvar pa je današnja solidarnost in sodelovanje slovanskih držav in narodov. Današnje sodelovanje slovanskih narodov se je rodilo v vojni, ki je bila vojna celokupnega naprednega človeštva proti fašizmu. To sodelovanje uresničujejo dežele, ki imajo tako demokratično ureditev, ki je po svojem bistvu nasprotna vsakemu tlačanju, pa tudi tlačanju drugih narodov; to sodelovanje se razvija pod vodstvom velike socialistične dežele ZSSR in je prepojeno z občimi človeškimi idejami Lenina in Stalina. Vsi tisti, ki skušajo naslikati sodelovanje Slovanov kot nevarnost za kateri koli drugi narod, so navadni goljufi in želijo s to kleveto dejansko prikriti svoje imperialistične namene.

hočejo živeti srečno in svobodno. V tem se skriva smisel in bistvo današnjega sodelovanja slovanskih narodov.

Mar bi res narodi lahko bili brez skrbi, da se nemški imperializem ne bo obnovil, če ne bi na mestu stare Poljske stala nova demokratična Poljska? Poljsko-sovjetsko sodelovanje, ki je postalo možno zaradi notranjih sprememb v Poljski, je poroštvo miru na vzhodu Evrope in zato tudi poroštvo protij raznim vrstam kombinacij, ki bi hotele obnoviti nemški imperializem in usmeriti njegovo napadalnost proti vzhodu. Češkoslovaška republika, ki postavlja danes na nov temelj svoje gospodarske odnose in krepi odnos s slovanskimi državami, je resna ovira za obnovo napadalnosti v srednji Evropi. Kaj bi bilo s sodelovanjem Južnih Slovanov z drugimi slovanskimi narodi, če ne bi bili narodi Jugoslavije pod Titovim vodstvom uresničili bratstva in edinstva in zrušili stare Jugoslavije? Bratstvo Južnih Slovanov, tako med njimi samimi kakor tudi bratstvo med njimi in drugimi Slovani, ne bi moglo biti popolno, če se ne bi bila Koburška Bolgarija prerodila v domovinsko — frontovsko. Kaj pa bi šele bilo s slovanskimi narodi, kaj bi bilo s človeštvom, če ne bi bilo Sovjetske zveze in če ne bi na njenem mestu, na mestu socialistične Rusije, stala carska Rusija?

usodo v najtežji in najusodnejši vojni človeške zgodovine.

Nevarnost, ki še vedno obstoja za miren in neoviran razvoj slovanskih narodov, jih bo samo vzpodbujala, da še bolj čvrsto strnejo svoje vrste, da izmenjajo svoje kulturne in materialne dobrine, da okrepe svoj boj za mir in demokracijo, da vztrajajo do konca na poti, ki so si jo izbrali, do končne zmage njihove pravične stvari, do popolnega zavarovanja njihove neodvisnosti in svobodnega razvoja. Ta enotnost je hkrati najresnejše poroštvo za mir v svetu, najtrdnjša opora vsem narodom v njihovem boju za demokracijo in neodvisnost.

Stvar Slovanov je danes stvar vsega naprednega človeštva. Njihova stvar je pravična in bo zmagala.

(Iz govora Milovana Djilasa na Slovanskem kongresu v Beogradu.)

K današnjemu položaju v Avstriji

Svoj neposredni vzrok ima sedanji politični položaj v Avstriji v zadržanju Avstrije in Avstrijcev v zadnji vojni proti nacifašizmu. Večina evropskih narodov je več ali manj sodelovala v oboroženi borbi proti nacifašizmu in s to borbo ustvarila pogoje za demokratičen razvoj svojih dežel. Demokratični razvoj v deželah je po zlomu nemškega fašizma prav za prav odvisen od moči sodelovanja lastnega ljudstva v anti-fašistični borbi. Povsod so se s fašističnimi okupatorji vezali najreakcionarnejši vrhovi reakcije, poraz nacifašizma je bil povsod njihov poraz. Bil je tem temeljitejši, čim močnejše je pomagalo lastno ljudstvo premagati fašizem. V nekaterih deželah in državah Evrope je narodnoosvobodilna borba popolnoma izpodkopala temelje reakcije in ustvarila pogoje za neoviran demokratični razvoj, ali pa vsaj bistveno ojačala napredne sile, ki so vodile in sodelovale v protifašistični borbi.

Avstrija ni dala nobenega omenbe vrednega odpora ob času anšlusa. Avstrijci so se svojo vojno do konca zvesto borili v Hitlerjevih vrstah in v glavnem računali na Hitlerjevo zmago. Oborožena, protifašistična borba je tako malenkostna, da se je skoraj ne izplača omenjati. V nekoliko večjem številu so sodelovali Avstrijci v borbi proti nacizmu v bataljonih, ki so bili organizirani s pomočjo in pod vplivom jugoslovanskega narodno osvobodilnega gibanja. Vendar številka nekaj sto borcev v obeh avstrijskih bataljonih, ki sta se borila v okviru Jugoslovanske armade, jasno pove, da v Avstriji ni mogoče govoriti o masovnem razmahu protifašistične borbe. Zlom Hitlerjeve vojske so Avstrijci pričakovali kot vojakov na nemških frontah ali pa kot delavci v nemški vojni industriji in vojnem stroju. Zelja po miru, ki je v zadnjem letu vojne zajela nekoliko širše množice Avstrijcev, nima in ni imela politične osnove, ampak je bila samo posledica vojne utrujenosti in ugotovitve, da nemški nacisti vojne najbrž ne bodo dobili. Med vojno proti fašizmu torej ni bilo mogoče opaziti v Avstriji niti prave protifašistične borbe, niti masovnega protifašističnega razpoloženja. Nosilci avstrijske politične in gospodarske reakcije so ostali zaradi tega politično neporaženi in so ohranili tudi po zlomu nemškega fašizma oblast trdno v svojih rokah.

Te stvari ugotavljamo ne zato, ker bi hoteli podcenjevati protifašistične borbe in posamezne pojave protifašistične borbe v Avstriji. Zavedamo se dobro, da so ti posamezni pojavi protifašističnega boja izraz velikega junaštva. Zeleli bi, da bi zajelo protifašistično gibanje širše množice v Avstriji kot jih je, ker bi potem marsikakšno vprašanje, ki je danes zelo težavno, na primer vprašanje odnosa Avstrije do narodnoosvobodilnega gibanja koroških Slovencev, bilo enostavno in bi sploh ne bilo več vprašanje. Dejstvo pa je na žalost, da so se danes zaradi nemasovnosti in neborbenosti avstrijskega protifašističnega gibanja reakcionarne sile tako močno utrdile na oblasti kot menda v nobeni deželi Evrope.

AVSTRIJSKA REAKCIJA POMAGA UREJEVATI POSTOJANKE TUJEGA IMPERIALIZMA

Zaradi tega je bila Avstrija lahek plen za načrte mednarodnega imperializma in finančnega kapitala, ki je začel takoj po zlomu nacizma iskati svoje postojanke po

osvojenih deželah Evrope. V ostalih deželah nudijo napredne in demokratične sile načrtno mednarodnega imperializma močan odpor. Imperializem in finančni kapital je skoraj v vseh deželah Evrope prisiljen uporabljati metode gospodarskega in političnega pritiska in nasilja. Avstrija in sedanja oblast v Avstriji je podprla utrjevanje gospodarskih in političnih postojank finančnega kapitala in imperializma v Avstriji in ga pozdravila kot dobrodelno akcijo. Zapadni finančni kapital si je brez večjega boja in hrupa osvojil v Avstriji komandne pozicije v gospodarstvu.

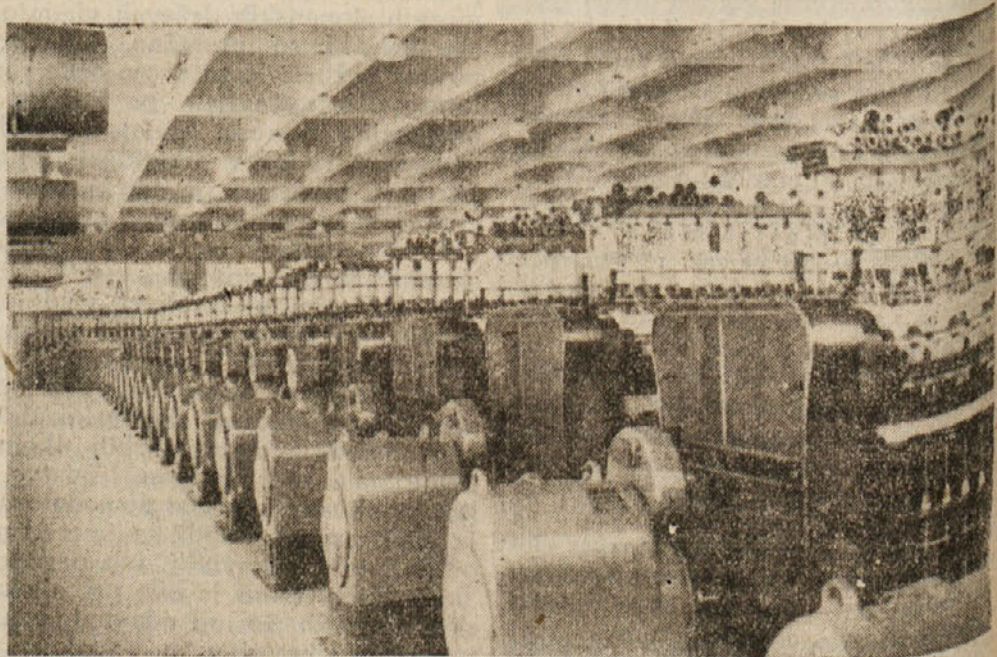
Zunanji odraz tega zmagovitega prodiranja zapadnega finančnega kapitala v Avstriji so obiski tako imenovanih ameriških in angleških gospodarskih strokovnjakov, ki si po tedne in mesece ogledujejo avstrijske gospodarske in industrijske naprave in ki jih avstrijski ministri in gospodarstveniki prisrčno sprejemajo. Zanimiva je predvsem ugotovitev, da so ti gospodarski strokovnjaki predstavniki zapadnega monopolističnega kapitala, da niso strokovnjaki za gospodarstvo, ampak eksperti za prodiranje finančnega kapitala in da o narodnosti po veliki večini Amerikanci.

Prava vloga teh »rešiteljev« avstrijskega gospodarstva se je pokazala v aferi okrožja Zistersdorfa. Nikjer drugje ni bilo doslej tako jasno dokazano kot v Zistersdorfu, kakšnimi špekulacijami in na kak lahek način dosegajo predstavniki zapadnega finančnega kapitala svoje namene v Avstriji. Splošno znano dejstvo je, da so zapadni kapitalisti prodali Zistersdorf hitlerjevski Nemčiji z velikimi dobički takrat, ko so računali na Hitlerjevo zmago. Danes zahtevajo Zistersdorf brezplačno nazaj in hočejo pri njem tako drugič zaslužiti. Sovjetska vlada je pred časom predlagala Avstriji ustanovitev skupne družbe za eksploatacijo avstrijske nafte, pri kateri bi bila vsaka država udeležena s 50 odstotki kapitala. Avstrijska vlada je ponudbo odklonila z izgovorom, da je Zistersdorf popolnoma avstrijski.

Pred kratkim pa so bila v časopisju objavljena dejstva, ki kažejo, za kakšne »avstrijske interese« se je borila avstrijska vlada. Avstrijski ministri so podprli lastniške zahteve ameriških in kanadskih družb v Zistersdorfu ter postali apostoli špekulacij zapadnega finančnega kapitala, kar pomeni, da se avstrijski ministri ognevito borijo za to, da pride Zistersdorf brez kakršne koli odškodnine avstrijski vladi vsaj 95-odstotno v roke amer. kapitala. Zistersdorf je eden izmed primerov, kako je dejansko sedanja avstrijska oblast v popolni odvisnosti od zapadnega finančnega kapitala.

AVSTRIJSKE REAKCIONARNE STRANKE POSLUŠNO ORODJE TUJEGA KAPITALA

Gospodarska odvisnost ima za svojo posledico politično odvisnost. Sedanje avstrijske reakcionarne stranke so dejansko poslušno orodje v rokah zapadnega finančnega kapitala, so zvest izvrševalec njegovih reakcionarnih in protidemokratičnih ciljev. Trditev, na katero dostikrat naletimo v avstrijskih časopisih, da imajo Avstrijci samo »Schattenregierung« in »Schattenparlament«, je popolnoma točna. Avstrijska vlada in ogromna večina avstrijskega parlamenta je dejansko samo senca političnih mahinacij in volje mednarodnih

Prodilnica v tovarni Inteks v Kranju

